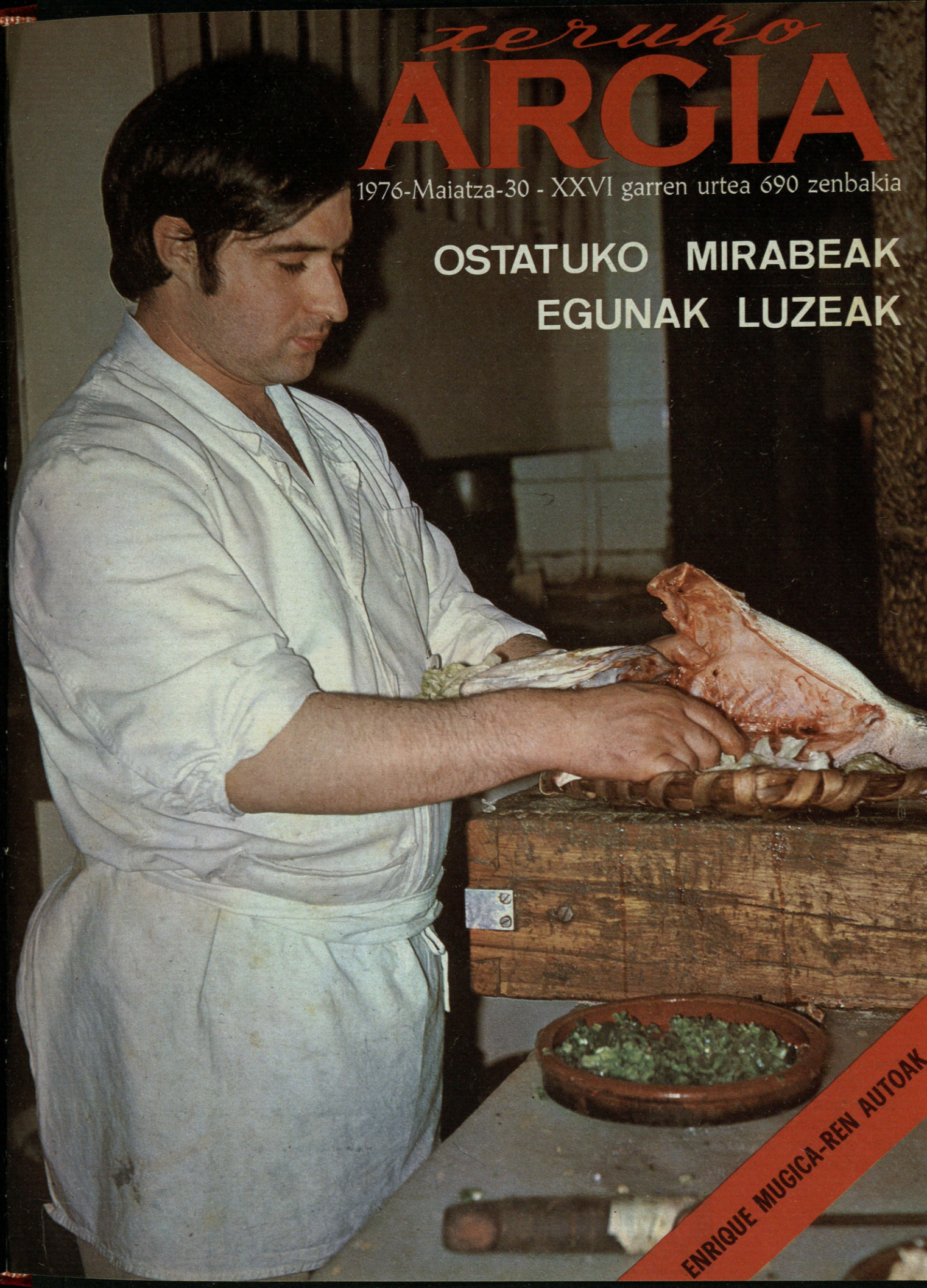

A man with dark hair, wearing a white apron over a light-colored shirt, is shown in profile, focused on preparing a lamb. He is standing at a wooden table. The lamb is positioned on a thick, dark wooden block. The man's hands are visible, working on the lamb. In the foreground, there is a small, round, dark-colored bowl filled with a green, textured substance, possibly a salad or a sauce. The background is slightly blurred, showing a rustic interior setting.

zeruko **ARGIA**

1976-Maiatza-30 - XXVI garren urtea 690 zenbakia

**OSTATUKO MIRABEAK
EGUNAK LUZEAK**

ENRIQUE MUGICA-REN AUTOAK

gipuzkoa- erriakin gaude

Erria ondo baiño obeto ezagutzearren, edonun sakabanatuta, Donosti ta Gipuzko-lurralde zear, oraingoz, 60 lantegi dauzkagu, aurki geitzeko asmotan.

Baiña guk, DONOSTI-AURREZKI-KUTXA'k, bertan izateaz gaiñera, erkide izan nai genuke, Gipuzko-erriko diru-kezka, gizartē ta jakintza-arlo ta larri-aldietan lagun egiñaz. Bertako gizakiakin artu-emanak izan eta auen buru-austek argitzen alegindu. 1879 garren urtean jaioak gaituzute ta ia 100 urteko bizi-laguntza daramakigu.

Itxaro ba gudan!

Donosti-Aurrezki-Kutxa

Jabea:

Nafarroa, Kantauri eta Aragoi-
ko Kaputxinoak.

Burlada, Kale Nagusia, 50-1

Donostia, Okendo, 22

Telf. 41-95-88

Zuzendaria:

Kaetano Ezeiza Iturriza

Antolatzaileak:

Donato Unanue, Mikel Atxaga
eta L.A. Aranberri

Berri-emaleak:

M. Bujanda (Iruñia), Odile Kru-
zeta (Eibar), L. Baraiazarra
(Markina), Axari (Idiazabal),
Idiakez (Deba), Alix Trueba (Ka-
rrantza), Etxetxukoak (Herrera),
Sistiaganeko Pello (Lezo), M. Ize-
ta (Baztan), Uztarri (Oiartzun),
Mendiaga (Arrasate), Ertxin-Ha-
rri (Zestoa), Murumendi (Bea-
sain), Katazuri (Durango) eta
abar.

HARPIDA SARIA:

Barruan 600 pezeta

Korreo batasuneko
herrietan 700 pezeta

Atzerrietako beste
herrietan 850 pezeta

Airez, alde zuzenetik
galdetu

Salmenta (ale
bakoitza) 20 pezeta

Moldiztegia eta idazkola:

«Graficas Navasal»

Camino de las Canteras, s/n.

IRUÑEA

D.L.: 80-1963

Azal-egilea: Ernio S.L.

Azaleko argazkia:
Iñaki Agirre

NON ZER

EUSKAL HERRIAN: BELDURRA ETA

EGURRA, Iraola 5

POLITIKAZ, Bizkarolazaga 8-9

B. BAKAIKOAREKIN HIZKETAN, Mendiaga 10-11

ELIZA, Goenaga, Amunsa, Arostegi 12-14

ZERBITZARIEN BATZARREA DONOSTIAN,

Irastortza 15

IDATZ LEHIAKETA, LOIOLAN 16

BULEBAR IREKIA, Amatiño 19

EUSKAL HISTORI ASTEA, J.I.P. 20

HOLANDAN AHUNTZAK, Alkiza 21

SANTIAGO AIZARNA «ERRIA» EGUNKA-

RIAZ, Herrialde 23

EUSKAL HERRIETATIK 25-27

KULTURA GAIK, Lete, Aranalde, Villasante 28-32

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopetia

Getaria, 10 - Urrutizkifak: 41 77 51 - 42 27 00

DONOSTIA

ERAMAN-EKARRI'rako

AGENCIA

Transportes ALE

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Urrutizkifak: 421889 - 427726

Iparragirre, 8 - DONOSTIA

Transportes **anzkar s. a.**

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK
Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gastelz, Alicante, Elche, Elda, Murcia,
Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid,
Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean Irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo,
Coruña, Orense eta Vigora Joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkifak: 552650 - 552654

Apartado 1381

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuak,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gañera esne putzuak,
Olek guziak berekin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

NORK KUKURRUKU!!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

..Ez. FAGOR'ek

sukaldian

**JOSE ZINKUNEGIREN
OPTIKA DONOSTIAN**

URTEETAN LANEAN OHITUA

Hernani, 4

DONOSTIA

**YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA**

Ostatuko mirabeak egunak luzeak

Ostatu, taberna, jatetxe, dantzaleku eta abarretako langileok lan-ituna berritu behar dute laster. 13.000 pezta inguruko soldata du gaurregun leku hauetan lan egiten duen langileak, nahiz eta lehengo lan-itunean 8 edo 10 milakoa izendatu. Oraingoan, 17.000 pezta eskatzeko asmoa dute.

Zerbitzari txintxo, leial eta esanekoa izateaz aspertzen ari da jende hau. Langile bilakatzen ari da. Eta langileari zor zaizkion eskubideak eskatzen ditu. Lan guztiek dute zerbitzari alderdia. Jendeari lotutakoak are gehiago: midikutzak, agintaritzak, irakaskuntzak eta abarrek.

Baina zerbitzatuek ez dute zerbitzaria neskame eta morroi bihurtzeko eskubiderik. Gizarte honek, berriz, batzuk nagusi-etxekoandre egin ditu eta beste batzuk neskame-morroi. Entzun ahala guztiak entzun eta halere zerbitzariak isila, otxana, irripartsua izan behar duela iruditzen zaigu.

Mirabeari ere, uste hori sartu diogu hezurretaraino. Horretarako bestetarako ez duela balio eta horretarako baizik ez duela eskubiderik sinestarazi diogu. «Hotakoxe mirabe prestu, gauza gutxietara gertu», dio esaera zaharrak. Mirabea edozertarako prest da, baina ezer gutxitarako gauza da: zerbitzatzeko bakarrik, hain zuzen ere.

Besteek atsedean, opor eta jai dutenean mirabeak lana du. Ilunabarreko ordu atseginak ez ditu gozatzen, jaietako ibiliaren eta dantzaren berririk ez du, udako eguzkirik ezin du hartu. Bizitza gogorra da benetan.

Eta berez gogorra dena are eta gogorragoa egin diote. «Ostatuko mirabeak gauak laburrak eta egunak luzeak», zioten lehengo zaharrek. Nahiko lorik ez du egiten; mahaian patxadan exeri eta ezin du jan; soldata jakinik ere ez du, propinaren zai egon behar du bere soldata zertxobait borobildu nahi baldin badu. Besteren esku-zabalarari eta bihotz onari, esker oneko agertu behar zaio.

Mirabeak ere esnatzen ari dira, ordea, gaurregun. Lanerako ordu jakinak eskatzen dituzte. Edozein langilek bezala. Soldata ere jakina eskatzen dute, esku-zabalen eskuetatik jaulkitzen diren diru-apurrei begira egon gabe. Zor zaizkien atsedean eta oporraldiak, gaixoaldirako eta zahartzarorako segurantzak eta abar ere beste edozein langilek bezala nahi dituzte.

Nagusi-etxekoandreak ez ezik, gizarte osoa ere gehiegi baliatu da zerbitzari leial hoietaz. Zerbitzariak ez dira lotsagabetzen eta alfertzen ari, esnatzen baizik.

ENRIQUE MUGIKA-REN

AUTOAK

Benetan interesgarriak iruditu zaizkigu «Punto y Hora de Euskal Herria» aldizkariaren 6. alean Enrique Mugicak eskaini dizkigun deklarazioak. Eta oso interesgarriak direlarik jendeak arretaz irakurriak ditu.

Deklarazio hauek, oro har, oso positiboak direla ez dago dudarik. Gauzak argitzen ari diren momentu honetan zenbait jenderen pentsaera, asmoak eta estratejia ezagutzeko bideak erakusten dizkigu. Eta Enrique jaunaren autoak ezagutzeko bidea eta egokiera izan dugu. Autogobernoa eta autonomia, alegia.

Gauza bat ongi aitortzen digu: «Cuando surgió (PSOEaz arida) el problema de las nacionalidades no tenía la actual virulencia. Sin duda éste es uno de los más graves problemas de la actualidad» dio berak. Herri arazoa, nazio zapalduen arazoa bizi bizi dagoela aitortzen digu eta arazo hori konpontzearen berak lehen autoa eskaintzen digu, autogobernoarena, alegia. Baina, hori bai, batasun sakratuari eutsiz. Mugicarengandik, egia esan, ez genuen gehiagorik espero. Gure ustea ez da ustel gertatu.

Deklarazio horiek irakurtzen dituenak, Euskadin indar maioritarioak zeintzuk diren jakiteko egokiera ere izango du. Eskerrik asko informazioagatik.

Baina, eusko sozialismoaz pentsatzen duena, are interesgarriagozat jotzen dugu. Erdera batuan dagoen arren, pasarte osoa hemen azaltzeari interesgarri deritzagu: «La clase obrera vasca hay que negar que vaya más allá de la autonomía en ruptura con la clase trabajadora del resto del Estado. Los que sueñan que la clase trabajadora del País Vasco va más allá de ese deseo de autonomía, que siente deseos independentistas, tiene sueños de una mentalidad pequeño-burguesa fanatizada».

Bereak eta bi ematen ditu klase kontzetuak ongi definitzeak. Liburu lodi asko idatzi da klasearen zehaztu beharra azalduz. Baina, orain badugu, argitasunik eskain diezaguen maisurik: autonomiaren maitalea langile klase iraultzailearen barruan sartzen da. Baina askatasunaren gose egarritan borrokan dihardutenak, hauek, burges ttipiak dira, fanatismoaren lilurak kutsatutako burges ttipiak.

Klaseak definitzeko era honek, dudarik ez dago, maisu haundien eske- ma guztiak gainditzen ditu. Herri eskubide nagusienak ontzat eman behar du langile iraultzaileak, herri zapalduak autonomiaren goxokiarekin konforma daitezen.

Bestalde, nik dakidanez, burges jendea da, hain zuzen, erabateko askatasunaren aldeko jokorik onartzen ez

duena, bere interesak merio, merkatu eta arriskupean jarri bait ditzake erabateko askatasunak, askatasunari halako trabak eta mugak ipintzen dizkiona.

Dena den, iraultzaile langilea nor den eta burgesia nork osatzen duen

aztertzen hasi beharko dugu horretarako biderik eman digutenez geroz.

Bada aipatu nahi dugun beste pasarte: «en ruptura de la clase trabajadora con el resto del Estado». Ruptura erdal hitzak, dakidanez, zerbait apurtzea, etena adierazten du. Baina etena lotura dagoenean bakarrik sortzen da. Loturarik gabeko gauzetan ez da etenik sortzen. Eta, jakina, lotura horren nondik norakoa ez dut oraindik ezagutzen. Hor dago gako nagusia.

Ez dugu etenik nahi, ez dugu deus apurtu eta hautsi nahi. Loturak eta harreman estuak behar beharrezkoak ditugu. Kapitala hain indartsu agertzen zaigun garaian, multinazionalen indarra hain nabarmena dugun momentuan, langile indarrak batu beharra, langileriaren batasuna ezinbestekoa dugu. Betor bai, betor, batasun indartsu bat, beharrik ere izango dugu eta. Eta batasun horren aurka doazenak burgesiaren jokoa egiten dutela ez dago dudarik.

Baina batasuna sortarazi dezakeen indarren nortasuna haintzat hartzea eta errespetatzea dugu baldintzarik nagusiena. Batu eta elkartzeko garen, ez diogu gure nor izateari uko egiten, identitatea, nor izatearen identitatea gal eraztera behartuko gaituen batasuna ez dugu egiazkotzat jotzen. Batasunaren aurka doa.

Herri bezala jasan beharrean garen zapalkuntza desegiten lagundu behar diguzue, Enrique. Estatu osoko langileriak, eta euren erakundeak, herri zapalduen arazoa bete betean bere gain hartu beharko luke. Herri zapalduak eskubide guztien gabe, «auto»rik gabe, MUGARIK GABE, izan daitezen lagundu behar diguzue. Bestela, burgesi ttipi eta haundi baten jokoa eroriko zarete.

Horra hor eginkizun larri eta zehatza. Zuk eta nik langileriaren indarrean sinesten dugu, langileriaren batasunean sinesten dugu, beharrezkoa dugu. Gu euskaldun garenez, Euskal Herriak eskubide nagusienak, mugarik gabe, eskuratuz, eta horren alde jokatzeko elkartu gintezke. Eusko langileak euren buruaren jabe izan daitezkeen borroka egin behar dugu, eta zuek ere egin behar zenukete. Egiazko askatasunaren jabe izanik, orduan bai, orduan batasunaren pausoak sendo eman gintzake.

Baina honetarako, deklarazioak bakarrik ez dute balio, egintzaren baitan dago azken hitza, egintzak erakusten du pertsonaren eta taldearen jokabidea.

MIKEL UGALDE

Euskal Herrian beldurra eta egurra

Maiatzaren 21ean zigortuen eta espetxeraruena berri eman ziguten legegizon batzuek. Kazetaurreko mahai inguru hau Donostian izan zen. Astekari eta egunkarietako hamarren bat kazetari eta dozerendiren bat legegizon bildu ginen.

Erregerekin batera lasapidea etorriko zela uste genuen askok eta askok. Lasatasun piska bat sumatu ere sumatu zen aurreneko hilabeteetan. Berrogei urtetako aginte gogor eta larderiakoi hura biguntzen hasia zela zirudien. Espetxeak hustuko eta atzerriratuak etxeratuko zirela uste genuen. Kanean manifestazioak egiten utziko zituztela eta detenituak ez zirela gaizki tratatuak izango espero genuen. Honelako larderia eta gogorkeriak itzali zirela behin betirako sinetsi nahi genuen.

BEHIN ERE BAINO GOGORRAGO

Erasoa ez zen pasa, barealditxoaren ondotik gogortu egin da. Gasteizen eta Montejurran bezain nabarmen inoiz ez zaio tira jende taldeari. Aberri egunerako eta langile-riaren egunerako hartu ziren neurriak ikaragarriak izan dira.

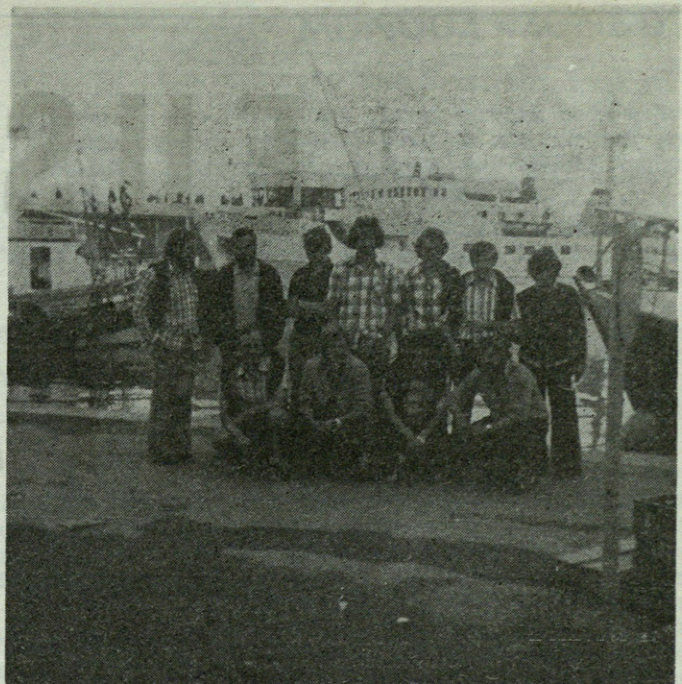
Nolanahi debekatzen dira hitzaldiak, besteak beste Manuel Escudero lekuko. Maiatzaren 19an ez zitzaigun euskal kazetaritzaz hitzaldia euskaraz ematen utzi nahi izan Villabonan, nahiz eta hamabostaldia egiteko baimen guztiak eskuan izan. Hiru ordulaurden beranduago hasi zen hitzaldia eragozpen hoiek zirela eta.

«305 euskaldun ziren espetxean abenduaren 11an. Gaurregun 400 inguru badira», legegizon hauek diotenez. Oso urrutira eta sakabanaturik ipini dituzte, gainera. Espetxeratu hauek ez dezakete behar bezalako harremanik izan etxekoekin eta legegizonekin. «Sei hilabetetik behin bakarrik ikusten du zenbaitek bere etxekoren bat, 10 mila peza baino gehiago bota behar bait ditu honelako joan-etorri batean», esan digute.

Eskuin-eskuineko basatiek egiten dituzten triskantzak ere ikaragarriak dira. Hauen beldurrez bizi da jendea, Euskal Herrian bederen. Zenbait mehatxu eta bonba-jartzeren berri eman dugu Zeruko Argia honetan.

Hego Euskal Herrian ez ezik Ipar Euskal Herrian esku gogorra astintzen da. Kristo Erregeren gudariak ez dira lo han ere. Bestalde, Frantziako gobernu bera, inoiz baino nabarmenago sartu da euskaldunen aurka. Ipar Euskal Herrian ez diete hemendik ihesi joandakoei beldurrik, senideak dituztela badakite ongi.

Halere, aitzaki-maitzaki, YEU uhartera bidali ditu zenbait euskaldun. Euskal gizartearentzat arriskutsu ez direnak Herriitik kanpora bidaltzeko eskubiderik ez du inork. Euskaldunak Euskal Herrian bizitzeko eskubidea badu. Euskal Herriak bakarrik esan dezake nor den Herriaren etsai eta Herriarentzat arriskutsu. Baina indarra nagusi den lekuan indarra behar da eskubideak gordetzeko.

HERIO LARRIA

«Herioa zer den sumatu diat oraingoan. Hortik pasatzea baino hiltzea hobe duk», esan digu komandantzi batetik atera berria den lagun batek.

«Anjel Etxaniz, 38 urtekoa, ezkondua, andrea hirugarren haurraren zai. Karkaxez eta zigarro muturrez beterik zen uraska batean sartzen zuten Donostian. Zintzilik eduki zuten ordu luzetan. Argindarraren zartatekoak eman zizkioten. Zaku batean bildurik urpean sartzen zuten. Giltzurrunetan harria bait zeukan, odolezko pixa egin zuen» CAMBIO astekarian irakurri dugun honen antzeko aitopenen entzun genizkion gure lagun honi.

Kuarteletako tratu txarren garrasia gero eta ozenago entzuten da. Amparo Arangoarena ez da bakarra. Zigortuak izan diren eta hauzitara jo dutenen zerrenda luzea irakurri ziguten legegizonek. Iruineko Artzobispaduak ere salatu du hau: «batzutan torturaraino iritxi izan da». Baita Euskal Herriko arkitektuen Elkargoak ere. Kazetariak ministroari galdetzeraino zabaldu da kontu hau.

Beroaldian edonork egin dezake edozer. Baina orduan ere kontuak eskatzen dizkio legeak honela eskua erasten duenari. Hemen, ordea, ez dirudi noiz behinka gertatzen den gauza denik. Egutero gertatzen dela dirudi. Lege guztien aurka den jokabide basati hau lehen bait lehen desegin behar da.

ESPETXERATUAK

Gero eta urrutirago eta sakabanatuago jartzen dituzte espetxeratuak. Etxekoekin eta legegizonekin hitzegiteko ere gero eta sare estuagoa dute.

Legegizonekin egon aurretik eta egon ondoan erabat miatzen dituzte zenbat espetxetan. Barcelonako emakumeen gartzelan egiten dutena lotsagarria da. 8 mojek zaintzen dituzte. Bularrak eta hanka tartak eta denak miatzen dizkie politikagatik espetxeraturik direnei.

«Gero eta oztopo gehiago dute legegizonekin hitzegiteko», esan digute.

EUSKAL KAZETARITZA

**Bizkor egoki eta sendoa
izan dezagun**

Egizu harpide berri bat

ZERUKO ARGIA

IZEN-DEITURAK

ZUZENBIDEA

HERRIA

PROBINTZIA

OTAN BILTZARREAN

Erbesteko ministroen arteko biltzarraren larunbatean amaitu zen. Bileran honek ez du arrakasta haundirik sortuko. Eztabaida gogorrik ez da izan. Ministro gehienek bat azaldu omen dira arazo nagusienetan behintzat.

Baina, hain zuzen, bat azaltze horrek du garrantzia. OTAN barrutian gehienek berdin pentsatzen dute. De Gaulle eta Pompidouren garaiko zati-
ketarik ez dago. Hau Ipar Amerikaren-
tzat garrantzi haundiko gauza da, are
eta gehiago Italiako hauteskundeak
gogoan baldin baditugu, behintzat.

OTAN ixilik egon da. Italiak ez omen
da hitzegin. Italiak berak erabaki be-
har omen du. Kissingerren ustez, or-
dea, zenbait erabaki Otanen aurkakoa
izan daiteke, alegia, komunistak agin-
taritzara irixtea. Hau presioa egitea
da baina Kissingerren presioa. OTAN
ixilik azaltzen da eta Kissinger berriz
nahiko garbi mintzatzen da. Zeinek du
indarra OTAN barrutian? Ipar Ameri-
kak dudarik gabe.

Beraz nahiz eta Otan ixilik egon
Kissingerrek bere iritzia azaltzean bi-
denabar OTANen iritzia azaltzen du.
Bien bitartean beste estadiuek neutra-
litatez jokatzeko dutela adierazi nahi-
ko dute. Ez alferrik.

ZISJORDANIAN HAUTESKUNDEAK

Ez geunden ohituak. Isrraelgo agin-
tariek mundu guzian aurrean, exen-
plu ederra eman dute. Zisjordaniako
palestinoek beren iritzia agertzeko
modua izan dute. Eta azaldu ere eder-
ki azaldu dute. Isrraelgo agintariek
zer gertatuko zen ondo zekiten. OLP
mugimenduko gizonak aukeratuak izan-
go zirela bazekiten eta halere hautes-
kundeak egiten utzi egin zuten. Orain
Zisjordaniako udaletxeetan OLP mugi-
menduko gizonak agintzen dute. Hauek
atera dira irabazle.

Hauteskundeak askatasun osoz egi-
toko bidea egitea, zinez, ekintza go-
gangarria da. Bakoitzari berea eman
behar zaio eta Isrraelgo agintariei
ohore hori aitortu behar zaie. Baina
halere hori ez da nahikoa. Horrekin
ez da arazorik zuzentzen. Pauso tiki
bat besterik ez da.

Mendez France politikari zuhurak
dionek arazoa bere osotasunean hartu
behar da. Isrraeldarrek eta Palesti-

noek soluzio orokor bat bilatzen aha-
legindu behar dute. Bakoitzak garbi
hitzegin behar du, ertzakeriak alde
batera utziaz. Baina ez alferrik. Hori
gehiegi eskatzen da. Gaur egun kon-
ponbidea itxirik dago. Noiz afrite?

ITALIAN HAUTESKUNDEAK

Italiako gotzaiek eta Aita Santuak
berak ere hitzegin dute. Kristautasu-
na eta komunismoa uztartzerik ez
omen dago. Aurka diharduten pentsa-
moldeak omen dira.

Italian datorren hilean hauteskun-
deak dira eta dirudienek komunista
alderdiak agintea hartzeko inork bai-
no posibilitate gehiago omen du. Ko-
munistekin batera zenbait katolikok
jokatzea erabaki du lista berdinetan
parte hartuaz. Elkarturik jokatzeko
honen eragin dio ziur aski Pablo Vlgar-
renari. Pablo Vlgarrenak gogor eran-
tzun du eta kristauak nola jokatu be-
har adierazi ere, kristau demokrazia-
ko gizonen alde, alegia.

Pablo Vlgarrenaren postura honek
Italian ikaragarriko arrakasta sortu
du. Ezkerreko alderdi guztiak aurka al-
txa dira. Inork ez du onartzen. Toka-
tzen ez zaion terrenoetan sartzen
omen da, estatu batetako politika jo-
koan, alegia.

Horrelako gauzetan sartu behar duen
ala ez, gauza eztabaidagarria da. Bai-
na dudarik ez dagoen gauza da Pa-
blo Vlgarrenaren postura eta jokabi-
dea eskuiaren aldekoa izan dela. Kris-
tau demokraziaren alde hautarkia
eman behar litzatekeela adierazteak
beste gauzen artean horixe esan nahi
du.

LUR IKARA BAI, HILDAKORIK EZ

Italian, oraingo lurrikara hau beldur-
garria izan da. Mila pertsona baino
gehiago hil dira eta etxerik gabe, ezer
gabe gelditu diren familiak milaka di-
ra. Gertaera errukarria, zinez.

Baina, horrelakoetan ezer egiterik
ez al dago. Lurrikara eta hilak berez
al datoz uztarturik? Uztarri hori ezin
al daiteke hautsi?

Lurrikara gerta ez dadin gizonak ez
du biderik, ez du indarrik. Lurrikara
garaituko duen teknikarik ez da orain-

dik sortu. Baina, gizonak badu halere
lurrikarari ihesegin eta bizitzak sal-
batzeko modurik. Horretarako gauzak
prestatu egin behar dira.

Joan zen urtean, Txinan, hain zuzen,
jakintsuek lurrikarari bazetorrela an-
tzeman zioten. Jendea bere etxe eta
lurraldetik azkar atera eta beste es-
kualde batera eraman erazi zen. Ho-
rrela, lurrikara sortu zenean nahiz eta
etxe gehienak lurra jo, pertsona bat
bakarrik ere ez zen hil. Denak salbatu
ziren.

Italian, zergatik ez da hori bera
egin? Italiak noiz behinka lurrikarak
izateko arriskua haundia duela ez al
da gauza jakina ala? Arrazoiak nahiko
garbi dago. Italian, lurraren gorabehe-
rak aztertu eta zaintzeko administra-
zioko enpleatu eta guzi 30 pertsona
besterik ez dira. Bapaterako edo pre-
sakako unetarako bost pertsona bes-
terik ez dira. Hori ezerezaren hurren-
go egoeraren berdintsua da. Horrela
ez dago ezer egiterik, gauzei aurrea
hartzerik. Are eta zailago hil diren
pertsona horien galera zuzentzea.

Galera horren errua lurrarena ala
agintariena den epai beza bakoitzak.

DENETARIK

Libanoko arazoa konpontzeko Fran-
tziako gobernuak bere soldaduak bi-
daltzeko prest dagoela adierazi du.
Libanoko ezkerak bide hori gaitzetsi
du eta eskuiak onartu berriz.

—Turkia eta Greziaren artean, be-
rriro ere, giroa berotzen ari da. Gudu
arrixkua nabarmentzen.

—Ipar Amerikan ezartzerik ez eta
Hego-Afrikara saltzen hasi dira. Nu-
klear indarrak estatu aurreratuetan ez
dira ezarriko atzeratueta baizik. Ate-
ra kontuak...

—Kennedyren izena berriro aipatzen
da. Lehendakartzarako hauteskunde-
etan parte hartu nahi ote duen edo...
Kennedyk ordean ukatu egin du, zurru-
murruak besterik ez direla esanaz zu-
ritu du bere burua.

—Giscard d'Estaing Ipar Amerikan
izan da. Bere asmorik nagusienetako
bat Concorde abioiak saltzea izan da.

—Frantzia, ikasle mugimenduak be-
hera egin du.

PO LI TI KAZ KAZ

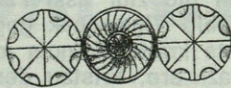
HITZALDIA

Ikastolei buruzko hitzaldi bat entzutera joan nintzen. Interesgarri eta mamitsu bai zen. Hizlariak, behin eta berriz antitesis bat errepikatzen zuen: burgesia eta proletargoa. Entzuleok, Euskal Herriaren irudi bat jaso genuen: gure Herrian bi talde antagoiniku daudela, proletargoa eta burgesia. Burgesia, gure gaitz guztien erruduna dela zirudien; proletargoa, berriz, egiazko nazional borroka daramana. Ondorioa: Aberria salbatzeko, proletargoak garaitu behar du; burgesia, bere alde, pikutara joan behar du. Hizlariak, Eliza eta P.N.V., burgesiaren errepresentalariak bezala, hein handi batetan kondenagarriak direla ere, zioen. Berehala, hizlari adiskideak, komunist ez zela aitortu zuen. Komunist antiabertzaleentzat ere hitz gogorak zituen.

GALDERA BAT

Oso ondo. Aburuak, aburuak dira. Errespetagarriak.

Gero, jaun haren hitzak eta tesisak gogoratuz, neure baitan galdera bat egin nuen: «Baina, gure Euskal Herrian, bi sozial talde bakarrik ote dira, benetan? Orduan, euskotarroi, gure bizimoduak defendatzeko, bi bide geratzen zaizkigu: eskuindar integrista izan, gure ondasun handi edo txikiak gordetzeko, edo, dirudunak ez bagara, iraultza bideetatik abiatu. Hitz batez esateko: soziopolitik bipolarizazioa, ondorio guztiekin... Zorionez, planteamendu hau ez da guztiz egiazkoa. Gure Herrian bai dago oligarkia,

GARENİK
EZ DA
SINETSI BEHAR
EZ GARENİK
EZ DA
ESAN BEHAR

burgesia, goiko erdiko klasea (edo klase media) beheko erdiko klasea, enpleguak, langile espezializatuak eta pioiak. Ikus dezakegunez, interes talde desberdinak bai daude.

TALDEAK

Interes talde bakoitzak politik alderdi bat behar du. Politik alderdiak... Oraingo, gure Hego Euskal Herrian, gai hontaz mintzatzea, nolabait «futurismoa» bai da. Dena dela, hurrengo hilabeteetan, katastrofe bat ez badatorkigu, politik alderdiak plazaratuko dira. Jakina, faszismoarekin ez dago «jokorik». Faszismoa pizti beltza eta odolixurle bat da. Faszismoarekin, extremist ezkertiar iraultzaileak herrien salbatzaileak bai dira. Bizitza edo poltsa aukeratzean, poltsa eman ohi dugu. Baina, utz dezagun oraingo faszismoa, eta «futurismoaren» alorrean sar gaitezen.

Logikari jarraituz, gure Herrian dau den interes taldeak bide hauetatik ibiliko dira:

Oligarkia eta goi burgesiaren zati bat, faszista izaten jarraituko da; faszismo deklaraturik ez badago, Kristau Demokraziaren eskuin aldean kokatuko dira.

Burgesia, Kristau Demokraziari lotuko zaio, alderdi honen zentruan. Burgesen artean zenbait liberal ere aurkituko dugu.

Erdiko klasea, Kristau Demokraziaren ezker aldean jarriko da, liberal sektore bat edukirik.

Beheko erdiko klasea, eta kategorizko enpleguen artean, sozialdemokratiarrak eta sozialistak izango dira.

Langile espezializatu gehienek sozialismoa onartuko dute; batzuek, komunismoa ere bai.

Pioien artean, komunistek alor on bat dadukate.

Klasifikazio hau *grosso modo*z egi-na dago. Exzepzio asko ikusiko dugu. Honela, ba, nor dira «burgesak» eta «proletariak»? Dirudunak eta langile xumeak, noski. Baina, beste gizarte mailak edo interes taldeak ez ote du-te zeeor esateko edo bizitzeko esku-biderik?

Ikus dezagun, laburzki, zer eskaini-ko liguketen politik-alderdiek. Autono-mi estatutua eta gure probintzien ba-tasunaren arazoetan (garrantzi aparta edukirik) oraingoz ez gara sartuko.

ALDERDIAK

Kristau Demokrazia. Aberatsak eta fededunak integratuko ditu. Influentzi handikoa izango da. Baina, kontuz! Di-rua eta erlijioa ez dira oso «popula-rrak» gaurregun masen artean. Har dezagun Italiaren kasoa!

Gaurko liberalak. Liberal alderdia, garrantziaz, European hirugarrena omen da. Gure Herrian minorian egongo di-ra une hontan. Burges aurrerazaleak integratuko ditu. Eskuindarrentzat al-ternatiba interesgarri bat...

Gaurko karlistak. Eusko karlistak, egiazko abertzaleak eta sozialistak ba-dira, eusko langile abertzaleekin ibili-ko dira, beren berezitasunekin. Eus-kal Herriari egin diezaioketen zerbi-tzurik onena, nafar karlistak euskal bideetan jartzea izango litzateke.

Sozialdemokrazia. Sozialismoaren es-kuinaldean. Komunist askorentzat, so-zialdemokratiarrak «burgesak» eta «fashistak» dira. Nolabait, Ipar Euro-pako sozialist bidea bai da. Erdiko klasearentzat alderdi egokia.

Sozialismoa. Alderdi honek masak erabiltzen ditu. Gehiengoarentzat po-litik bidea. Langile situatuen alderdia. Dena dela, internazionalista da, ez du euskaltasuna seriozki hartzen. Baina, jarrerak eta enfokeak aldagarriak dira.

Komunismoa. Sistima honek, faszis-moak bezala, ez du liberal demokra-zia onartzen. Hala ere, komunismoa eta faszismoa ez dira berdinak... Zapal-duta dauden herri pobreenzat, positi-bo gerta daiteke. Kapitalismoaren au-rrean, Hirugarren Munduan izango du guduzelaia. Ba dira exzepzioak, Italia bezala, baina fenomeno hau sakonegi da presaka aztertzeke. Komunismoa internazionalista da. Pekinek edo Mos-kuk munduko komunist mugimenduak kontrolatzen dituzte. Euskal Herriari buruz daduzkaten intenzioak Gernikan agertu zituzten.

PO
LI
TI
KAZ

Dena dela, Bilbo Handiaren hauzo-tegi pobreetatik pasealdi bat ematen badugu, dena kakaz beterik ikustean eta gure soziokultural opresioa kon-sideratzen badugu... komunista senti-tzea ulerterraza bai da. Baina aipatu ditudan gaitzak, egiazko egoera demo-kratiar batetan erremediatuko genituz-ke. Bestealdetik, Txekoslovakia ezagu-tzen dut eta, fabriken inguruetan zi-kinkeriak ikusi nituen. Pragako tran-biak ez zeuden oso oso garbiak ere.

Gure Aberrian mugituko diren po-litik alderdiak *abertzaleak* edo, behin-tzat, *federalistak* izan beharko dute, Hego aldeko lau euskal probintzien batasuna onarturik. Euskal Herriaren onerako eta zerbitzurako egon behar-ko dute, «norgehiagoka» zintzo bate-tan. Ez gaitzen izan euskaldunok «ehi-za trofeo» bat kanpoko interesentzat.

Ezin dugu soziopolitik *bipolarizazioa* onartu. Manikeismo ez da ona giza-komunitate batentzat.

Iraultzaile erradikalak presaka eta indarka gizarte-moldeak aldatu nahieaz ari badira, eta marxismo-leninismo go-gorkeriaz inposatu nahi badute, gauza bat kontsideratu beharrean aurkituko dira: Erreakzio indarrak, European, oso handiak direla: Portugal hor dago. Po-liziaren atzean militarrek daude, eta militarren atzean, CIA, OTAN... Ipar Amerika, hitz batez esanda. Bertako fashist indar izkutuak kontatu gabe. Mendealeko European herri bati ira-ultzaile erradikal borroka batetan kom-prometitzea, une hontan, suizidio bat izango litzateke.

Kapitalist entpresak, bere aldetik, giza-aurpegi bat agertu behar du. Erantzukizun gehiago hartu behar du. Esate baterako, har dezagun gure erre-ken ur zikinduaren kasoa. Alemaniar teknikari batek —uren garbitzaile— haxe esan zidan: «Espainiako paper-fabrikadunek, toneladaz, Alemanian diruz jasotzen den haina jasotzen du-te. Baina, Alemanian, urak garbitzeko zergak ordaintzera behartuak daude». (Kataluinako burgesek, adibidez, diru asko ematen dute bai katalandar kul-tur ekintzetarako eta bai sozial obre-tako ere).

Langilearen bizitza ez da atsegina (Euskal Herrian are gutxiago), gogo-rra eta askotan nazkagarria baizik. Bi-zitza giroa hobetu behar da.

Produzio-bideak birmoldeatze baten premian daude. Suezian eredu interes-garri batzuk ditugu.

Bukatzeke. Entrepresariak aberza-letzen eta liberalizatzen ez badira, eta langileen indarrekin akordio sano batetara iristen ez badakite, propieta-te pribatua eta, behar bada, mende-baleko demokrazi liberala, denborare-kin, pikutara joango dira.

BIZKAROLAZAGA

Ziur aski, izen hau ez da guztiondako ezaguna, baina gehienok irakurri izan ahal ditugu, inoiz behin, bere artikulua. Bere lana, geroago eta gehiago hedatzen ari da euskal kultur arloan, eta interesgarri iruditu zaidalako, izan dudanean lehen aukeran ondoko elkar hizketa moldatu dugu biok. Dena jaso dudanean erara jarri nahi izan dut, honela eritziak biziagoak direla uste baitut.

—Zein duk B. Bakaikoa?

—Berastegiko hau uzo batean jaioa nauk, Ameraunen konkretoki. Han eman nizekian nere lehenbiziko urratsak, Plazaola trenak botatzen zuen poluzioak bakarrik ikutu ninduan nere haurtzaroan, beste dena Leizaran hibaiaren eta haizearen askatasun hotsa besterik ez nian nabaitu. Gero, hazten ari nintzen arabera, nere askatasunaren jabe egiten joan beharrean, gizarte libro batek eskatzen duen bezala, opresioaren eta askatasun ezaren haizeak jotzen hasi zitzaizkidan, zazpi urterekin Leitzako monjetan hasten zelarik nere opresio personala. Orduz gero, gauza asko gertatu dituk nere bizitzan, zeren, nere ttikitango askatasun egarriak itto egin nahi bai zaizkit, eta ni horren bila bidetik bilatzen saiatu eta saiatzen ari nauk, lehenbizi inkonszienteki eta orain konszientexeari, nere uestez.

—Zeintzu dituk hire ikasketak?

—Lehenbizi Maestria egin nian Deustuko Salesianotan, han galdu nian ttikitara fraileek eta monjek utzi zidaten nortasun pixka. Gero Perito egin nian Donostiako eskolan eta hor, Andoaino eta Herri Gaztediko lagun batzuei esker, nere nortasuna berrirabazten hasi ninduan, Euskal Herriarena zihoan bezala.

Garai hartan bota nizekian nere oraingo pentsamoldearen oinarriak. Orduz geroztik, puntu hoiak desarrolatu besterik ez zetiat egin, gauza berriak deskubritu ditudalarik prozesu hortan.

Hurrengo urratsa Ekonomia ikastea izan huan eta aurten, Londresen, posgraduaren kurso bati jarraitu niazaiok, eta honekin erabat Euskal Herriara itzuliko nauk ahal den neurrian bere zerbitzuan jar nadin. Irakasketa ofizialetatik at, nik neureak egiten saiatu nauk; batipat, ekonomia marxista, soziologia, eta politika ikasi dizkiat. Irakasketa hauk izan di-

B. Bakaikoarekin Hizketan

Mendiaga

tuk denbora gehiena eman didatena eta gehiena ikasten saiatu naizena.

—Nola mugitu haiz, orain arte, euskal kultur arloan?

—Alde batetik politika mailan mugitu nauk, euskal militantei formazioa ematen, batipat, ekonomia mailan. Gero Anaitasunarekin zenbait artikulua politikorekin kolaboratu nian, orain dela laupabost urte. Nere helburua garai hartan zera huan: euskal gazterien artean ideia autoritarioak goitik behera sartzen ari zirela eta hori gogorki kritikatzeko saiatu ninduan bai gizarte zientzi mailan baita politika mailan ere, eta ideia libertarioak botatzen saiatu ninduan, hainbeste falta zaizkigunak gure Herri honetan! Lehengo urtean Z.A.-a idazten hasi ninduan eta oraindik hor jarraitzen diat. Artikulu batekin, Euskal Ekonomia buruz, beste aldeko aldizkari batean ere kolaboratu diat. Hortik at, Jakin-eko hiztegi ekonomikoan ere parte hartzen ari nauk; ez zekiat noiz aterako den baina... Beste aldetik, zenbait hitzaldi publiko emanik nauk euskal kultur asteetan, euskal ekonomia buruz. Hortik aparte, zenbait poesia egiten ere saiatu nauk, pertsonaren beste dimensio bat desarrolatu nahi dudalarik.

—Nola ikusten duk Ingalaterran, kezkarik bada bederen, Euskal Herriko arazoak?

—Ingalaterran «demokrazia» erabat instituzionalizatuta zegoen, eta jendetzak «demokrazia» horretan ez dik parte hartzen, boza-kutxetan papera emateaz aparte. Orain arte, hemen jendea inperioak ekartzen dituen apurrekin bizi izan duk, eta lozorro batean murgildurik zeudek. Jendearen artean komunikaziorik ez zegoen. Komunikazioa erakunde ofizialen artean zegoen. Orduan, erakunde hauetako batek postura ofizial bat, burokratiko bat, hartzen badu, ondo. Mitin bat antolatuko dik eta

mitin horretara erakunde horretako maila bateko jendeak joan beharko dik, buruzagiak esaten duelako, alegia. Joateagatik gatuak eta dietak izanzen dizkik; mitin horretan hitz ederrak izanzen dizkik, baina urrengo egunean gauzak berdin jarraituko dituk. Hemendik aztertuta, ingeles proletarioaren erantzun gutti espero genezakek oraindik, zeren klase kontzientziarik ez baita, eta guttiago gu bezalako Herri ttipi batez arduratzeko.

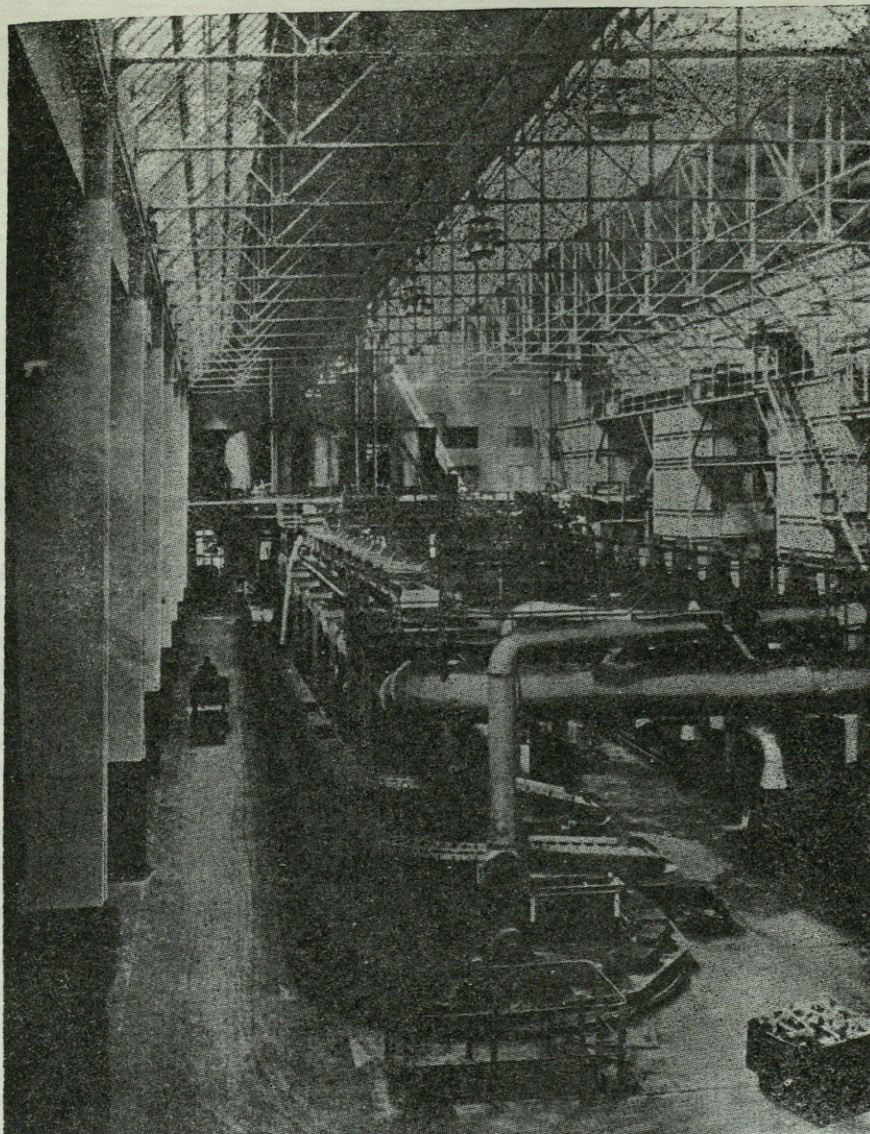
Horko egunkariak, Euskal Herriaren bost langile hil direla eta honelako berriei at, ez diate ezer gehiago esaten, Herriaren «terrorismoa» kondenatzen ez dutenean. Beste aldetik, nahiko problemak zeuzkatek Ulster eta Eskoziarekin eta ez duk, beraz, oso normala euskaldunen alde jokatzea. Gainera, «demokrazia» formala duen erresuma batetik eta faszista duenetik ez zegok hainbesteko diferentziarik, eta hori hemen garbi ikusten duk.

—Zaila dela bazekiat, baina zergatik ez haiz ausartzen gure herriak dituen ekonomiazko arazorik handienak aipatzen?

—Lehenbiziko punturik garrantzitsuena gure ekonomiaaren dependentzia osoa duk. Euskal Herria ez duk bere ekonomia jabe eta ezta ere Euskal Herriko klasea, zeren hau egia izanzen balitz Euskal erresuma bat izanzen litzateke, nahiz eta hemen jaiotako eta euskal arrazako gizonak izan enpresa askotako nagusiak; baina, hemen ezin defendituko diagu teoria razista bat.

Beste puntuak honen ondorioak besterik ez dituk. Lehengo mendean ingelesez zerbitzutan zegoen bezala, orain Espainiako oligarkien eta multinazionalen zerbitzutan zegoen. Momentu honetan oligarkia honi —eta berdin multinazionaleri— ez zaiok interesatzen Euskal Herriaren industriarik egotea, herri gatazka gogorra delako; orduan, oztopo guztiak ipiniko dizkik hori horrela gerta dadin. Hor zegok enpresetako teknikak ez berritzea eta azpiegiturari jaramonik ez egitea.

Produzio zuzeneko esku-lana behar dela. Hor diagu Euskal Herria eskola profesionalez eta teknikaz beterik; orain, zaharkoi sistimari lagunduko dizkionik ez du ipiniko, hots, filosofiako fakultade bat e.a.

Orduan, zer gertatzen da? Euskal Herriko produzio indarrek freno bat topatu dutela bere bilakaeran. Hemengo gainegitura oztopo duk indar hoiek desarroila daitezen, horretarako beste erakunde bat behar baita. Gainera, Euskal Herria, munduan lehenbizitakoa izan duk industrializatzen, baina Mendebaleko erresuma guztiak, orain, aurrerago zaudek, gu baino; gure ekonomia hirugarren munduko erresumak harrapatzen ari dituk, Euskal Herrian oraindik egiten diren inbentarioak erresuma hoietan egiten baitira.

Azkenik, gure hirugarren sektorea herri kolonizatu guztiena bezalakoxea duk.

—Nolakoa izan daiteke politikazko euskal estrategia?

—Lehen esan dudan dependentzia horretatik atera nahi badiegu, Herri bihurtu beharko diagu, hemengo ekonomiaren jabe; hori euskal sozialismo independente baten barruan lortuko diagu, beste era guztiak utopikoak baitira

esperientziak mundu guztian erakusten digun bezala. Horretara iristeko bideak bilatu behar dizkiagu, Euskal Herriari egokiak zaizkionak. Ereduak ere bazetia: hor zegok Txile eta hor zeudek Vietnam eta Angola. Lehenbizikoak bide bat hartu zian sozialismora iristeko eta orain faszismoa begok; besteek beste bat eta sozialismo iraunkorra zegok; egizaleak izan gaitezen eta ekin dezagun aurrera.

Nere ustez, egun baduk Euskal Herrian zenbait alderdi edo erakunde politiko, lehen aipatu ditudan helburuak lortu nahiaz eta elkartzeko lokarririk bazegok. Orduan, hortik joanen duk gure bidea. Talde hoik animatzeko ere bazegok zenbait organo ideologiko edo aldizkari; hauen funtsa ere oso garrantzitsu eta beharrezko ikusten diat. Zer esanik ez, euskal kulturak duken garrantziaz helburu hoiek lortzeko. Orain ongi, sortzen diren erakundeak eta gizarte berria piramidalak izan ez

daitezen, horizontalak baizik; eta hori lortzeko eguneroko bizitzatik sistema autoritario guztia kentzen eta salatzen saiatu behar geniake.

—Nola ikusten duk Euskara eta Euskal Herriaren etorkizun kulturala?

—Aspaldidanik entzun ditudan hitzaldiak eta, berdin, irakurri ditudan artikuluak euskara eta euskal nortasunari buruz oso ezkorrak edo pesimistak izan dituk. Historiaren azken urte hauei begirada bat ematen bazioagu ere, hori berdina sumatuko diagu errealitatean. Hala ere, ni oso baikorra sentitzen nauk, zeren Euskal Herrian geure nortasuna galtzen ari garela konsziente gaituk eta horrek ematen ziguk indarra borrokatzeko, geure nortasun hori gal ez dezagun.

Munduan gu bakarrik ez gaituk gatazka horretan murgildurik gaudenok. Bazegok erresuma aurreratuetako gazterien artean beren OSABENGANA joateko tendentzia bat. Orain jende gehiena, eta batipat gazteria, hiri handietan bizi duk eta gehienok bazeukatek osaba edo familiarren bat hiritik kanpora; paristarrek Britainan edo Okzitanian izanen dizkie. Osaba honen bizitzak eta kultur desberdinak zeharo markatzen dizkiate gazte hauek, eta beren «arbasoen» bila hasten dituk, hots, beren nortasunaren bila eta nortasun hori indioen artean edo kultur zapal dutako herri batean topatzen diate. Ondorio bezala, hor ikusten duk Ipar Amerikanoen artean indioengana joateko gogoia; Hego Ameriketara indioen kultura bizkortuz joatea e.a.

Euskal Herriko gazteriak oraindik ez dik moztu bere oinarritzko nortasunarekin, bere arbasoen kulturarekin; konszientea duk horri buruz, eta beste herri hoietan baina errazagoa nortasun hori bereganatzea. Hala eta guztiz, nik jendea herri ttipietara gehiago zabal dadin eskatuko niokek eta kultura gordetzen duten jende zaharagoarekin kontakto ugariagoak eduki ditzala geure nortasuna sakontzeko eta finkatzeko egoki baita.

Ekonomilari, politiko, saialari, poeta... Guzti hau gazte bategan. Ezpairik gabe, bere lana probetxugarri izanen zaio barruan daraman herriari. Etorrera ona opa diogu.

Euskal teologiaren hildotik edo “Jaunaren deiaren” berritzea

«Sukursalismoa» modan dagoenez gero, aipa dezadan konzeptu hau nere burutapenen atarian.

Histori arloan, histori gaietan alegia, ohiturik geunden sukursalismo joeretan, eta ez genuen uste ere izaten «beste» historia bat ote zenik ere. Gurea, gurea, alegia. Ematen ziguten historia oso zientifikoa zen (hala zioten behintzat interessatuak...). Baina, zientifikotasunak ez du zeharo «objektiboa» denik esan nahi. Zientziak berak, ondo daki guk baino hobeki jakin ere, gizonak parte hartzean bukatzen dela «objektibotasun» hori, ikusmira *batetik* egina delako *beti*.

Orain konturatzen ari gara (...ez guztio) bazela *beste* historia bat. Eta historia hori ez dela gurea bilakatzen, euskeraz emanda ere. Beste ikusmiratik egindakoan bakarrik izango da *gurea*.

Ez noakizue politik arloan gertatzen ari zaiguna ukitzera. Ni baino gizon ikasiagorik eta jantziagorik badu Z. ARGIAK, ondo baino hobeto adierazten dizkigutenak.

Hel diezaiodan neure hariari.

Norbaitek esana du erlijioa, teologia eta batez ere Eliza, oso gureak direla. Gurean zerbait itsatsirik arkitzekotan, lehen aipaturiko fenomeno horiek lirateke. Neu ere, hontan konforme nago. Onerako ala txarrerako oso gureak ditugula, eta Herriaren sustrai zaharretan arkitu ahal genitza-keela bai Eliz erakutsiak eta baita kristau sinboloak ere.

Baina esankura honi beste hau ere erantsi nahi nioke.

1.—Gure Eliz estruktura *gurea* dela, baina ez dela oso *gurea*. Gure Eliz estruktura «sukuralista» dela. Eta sukursalismo aipatzean, ez dut esan nahi Eliz konstituzioan dagoen Erromarekiko lotura. Hori onartzen dut bere esan nahi sakonean. Ez. Beste arazo batez ari naiz. Gure eliz egitura beste leku batetan egosten den gauza bat da. Honek ez du esan nahi, auto-

nomiarik ez duenik. Hori begiak ixtea litzateke. Baina, bai autonomia hori pertsona jakin batzuei lotuta dagoela alde batetik eta gure Herri egoera dexente desberdina delako, bestetik. Hortik datozke azken urte hauetako postura hartze desberdinak.

2.—Gure teologia, kristau reflexio maila alegia, eta Elizaren baitan gertatzen ari diren gertakizunen berriak, gureak ez diren iturrietatik edaten ditugu. Besteak ireki eta ixten dituzten iturrietatik.

Aipatzera joanez gero, horra hiru aldizkari: «Ecclesia», «Vida Nueva» eta «Iglesia Viva». (Argi eta garbi, beste hau ere esan behar dut: ez da nere asmoa aldizkari horien lana eta joerak kritikatzeko eta are gutxiago mespretxatzeko. Ez. Gaizkiago ala hobekiago, ondo xamar uste dut betetzen dutela beren helburua).

Baina, harutzarora iragan eta heltzen ari garenean kanpoko lapikoetan egoitako janaria, ona izan arren, geurearen atzetik jartzea ez da asko eskatzea.

Jakin ere badakit ez dela hain erraza geurea zer den eta besteena non hasten den bereiztea, kultura gaietan eta batipat planteamendu orokor ideologikoetan. Baina, gutxienez, lehenago aipaturiko *ikusmira* hori zutik dago.

3.—Urte pare bat edo izango da, «Teología a distancia» zela eta gomentario batzuk egin nituela. Ordutik nere gomentzimendua gehituz joan da. Badela, alegia, gure artean fede pentsamendu bat, hots teologia bat, oso urruti gertatzen zaiguna, pentsamendu aldetik eta hizkuntza aldetik.

4.—Ez nuke nahi, ezta ere, «Euskadi ist different» harma ideologikoa erabiltzerik. Ez da hori nere asmoa.

—oOo—

Hau dena esan ondoren, galdera honela egingen dut: Euskal Herriko Elizak ezin ahal du bere fedea gaur eta

hemen pentsatu, birpentsatu, sakondo eta kristau euskaldunei eman?

Orain arte pauso bat emanik dugu eta ematen ari gara: teologia berria euskaraz ematen saiatu. Ez da nahikoa. Lekuan lekukoa behar du izan teologiak, baldin eta teologiak eliz ekintza baten ixpilu eta kritika izan nahi badu.

...«Hori tamalgarria da benetan eta lotsagarria ere bai, hanbeste teologo irakasle den eta hanbeste teologi ikastetxe dituen Herri batean»... (Jaunaren deia, 1976, 54 zenb, 12 g.orr.).

—oOo—

Norentzat egin teologia, nori eskaini kristau reflexio serio xamarra Euskal Herrian? Honatx galdera zorrotza, zorrotzena nerretzat. Betiko bezeroentzat: apaiz, fraile, eta eliz ikastetxetako biblioteketan gordetzeko? edo zezanak «tendidotik» ikusten egoten direnentzat, nor zezenpean eroriko gomentarioak egiteko?

Ba al da gure Herrian, kristau ideologia berritu honi dagokion eliz ekintzarik?

Ba al da gure Herrian, kristauen artean alegia, dinamika seriorik?

Lehen teologia zaharraren oihartzun handiegia sumatzen dut, oraindik, gure Herriko kristauengan. Mundu triste honen reproduzio zerutarraren alternatiba izango den pentsamendu teologikorik ez du gure kristauak oraindik jaso.

Kristau helduekin (urtez helduak, esan nahi dut) bilkuretan dabilenak, badaki ongi asko, gure Herriko kristau normalak zer gauza arras arraro (zerbait eskatzen badio, hau beste kontu bat da) eskatzen dizkion kristau fedeari.

Hori horrela izanik, ba al da apaizen artean dinamika seriorik? Ba al da, euskal jerarketan, dinamika berririk sortzeko asmorik? Gogorik?

Galdera hauei buruz baditut neure iritzitxoak.

Gure Elizak ez duke iraupen jatorrik «etendura» bat egin arte. Politik arloan eskatzen ari garen gauza berbera eskatzen diot nik geure Elizari. Izan ere, berrogei urtetan zehar, aparailu xeblebre batekin bat eginik bizi izan den eliza, nola gero jarrai alda-keta (irakur «etena») zorrotzik egin gabe?

Edo-ta oraindik ere, «betirako» dela jakiteak, azterketa sakon bat egitetik libratzen duela uste al dugu?

Ez ahal gara ohartuko une kritiko honetaz, edo eta haurren jaunartzeak eta aitortzak direla gauza interesgarrienak pentsatzen jarraituko ote gara?

Gaur, nik, Elizari eskatzen diodan dinamika berria «etendura» horretan kokatzen da. Mugimendu, dinamika horren baitan sortu ahal izango dugu geure kristauak eta guk behar dugun fede pentsamoldea.

Bestela, eta edonor konturako zen honez gero, dinamika konkretu hori gabe gure teologia eta beste gainontzeko reflexioak gaztetxoaren masturbazioaren antz handiegia duketela pentsatuko dut. Defensibako reflexioa eta restaurazioko ekintza. Horrelako asko ari gara ikusten lau urte hauetan.

—oOo—

Jardunaldi hau hontarako zen: asmo hauen ingurumarian sortu dela, hasikin antzera, «JAUNAREN DEIA» ren bigarren aldia.

Gurean egositako kristau pentsamendua. Kanpoko jakiak izan arren ere, gure lapikoetan egositakoa eman nahi du. Gure Herriko Elizak eman ahal izango du, hori da gure asmoa, fedetik datorkion «zera» hori. Eta Herriak lehenago edo geroxeago eskertu ahal izanen dio Elizari, Kristoren mezua ematen jarraitu delako.

Zerbitzu hori betetzeko eraberritu nahi izan da JAUNAREN DEIA. Bukatzeko, beste harako hura gogoratzen zait: «In magnis voluisse satis est». Ez da nahikoa, baina berdin da.

Juan Jose GOENAGA

Euskal apaizak koordinaketa bila

Joan den martxoko Gasteizko sarraskia zela eta, Hego Euskal Herriko lau diozesietatik, apaiz mordo bat bildu zen Gasteizen. Bi bider. Eta mementuko arazoari erantzun nahiz, gutun bat atera zuen, aipatu sarraskiari buruz. Ezer guti zabaldu zena.

Bilera haietan, alabaina, euskal apaizen bateratu beharra agertu zen, gisa jarraikiagoan. Bilerak eta batzarreak, zenbait ekintza jakin eta soiletara mugatu ordez, Euskal Herriko pastoral-tza osoak eskatzen dituen gauzatzen ematen ziren.

Halatan, eta euskal apaizen koordinaketa hori aurrera eramatekotan, batzorde bat aukeratu zen. Berehala ekin zitzaion lanari batzorde hori. Eta apaizen artean galdeketa bat zabaldu zuen. Erantzunak jaso eta aztertu ondoren, apaiz sail horren xedeak eta helburuak zeintsu liratekeen xehatuz, aurre-egitamu bat zabaldu du berrikitan.

Horrelako bilera eta batzarre eta koordinaketa (apaizen artean bakarrik egin nahi liratekeenak) apaizkeriatzat jo litzake zenbaitek: nolaz berriro ere itzul apaizak bakarrik biltzera jo?

Egiaz, ordea, hor azpian eta hondoa dagoen problema beste bat dela esaten ahal da.

Oharkabea eta inkontzienteki agian, baina zinez koordinaketa hortara bultzatzen duen arrazoina beste bat dela esan behar da: Euskal Herrian ditugun apezpikuek ezin egin dutena edota egin nahi ez dutena, apaizek nahi lukete erremediatu tamaina batetan: Euskal Herri osoko pastoral-tza bateratu.

Asmo horixe da agertzen argi eta garbi aipatu aurre-egitamuaren proposatzen diren lan eta helburuetan: «Euzkadiko Elizaren ikasketa soziologiko bat (lehengoa, oraingoa eta gerokoa gogoan harturik)», «Euskal Apezpiku Batzarra», «Eliz Unibertsitatea», «Artzapezpiku bakarra», «Pastoral-tza Egitarau bateratua», «Herri teologiaren oinarriak», «Euskal Herriaren egoeraren azterketa bat (ideologiak, joerak, politik taldeak, herri eta klase arazoa, langile mugimendua, e. a.)», «Apaizak Euskal Herriaren burrukan sartzea», «Apaizgaitegi bakarra...».

Horrez gero, esaten ahal litzateke, koordinaketa-nahi horri darion «apaizkeria» usaina, gure arteko egoerak dakarren fruitua dela: ez da nahi apaizkeria apaizkeriagatik; beste zulo bat bete beharrak dakarren eskakizuna da: alde batetik, Euskal Herriko elizaren bateratzeari buruzko apezpikuen (eta inguruan dituztenen) axolakabekeria erremediatu nahi litzateke; bestetik, eliz ofizialtasunik gabe (are: eliz ofizialaren goi hierarkia mugimendutik at delarik), egungo gure giro politikoan herri mugimendu zabal eta ireki bat (laikoak eta apaizak bateraturik) harrotzen hasteak dakarren zailtasuna (eta ezina).

Baina, hementxe dator kontua. Gora-gora zera aipatu dut: oharkabea eta inkontzienteki bederen, apaizkeria ez baina beste arrazoi bat dela tartean. Halere, koordinaketarako bildu den batzordeak badirudi errealitate bat ahan-tzi nahi duela: apezpikuen axolakabekeria Euskal Herriko pastoral-tzaren bateratasunari buruz. Ze, honelako esaldiak jaulki dizkigu aurre-egitamuaren: «Berri emanaz eta elkarriketa sortuz Hierarkiarekin bat eginik nahi dugu ibili...».

Ez da ageri, egia esan, nola egiten ahal den «Hierarkiarekin bat eginik», batzorde horrek, bestalde, proposatzen duen lanbide hori. Edota Hierarkiak bere xedetan aldakuntza handia jo beharko luke. Oraindainokoa ez bait du azaldu hartarainoko zaletasunik bateratze hortarako, eta hauxe da apaiz-koordinaketari proposatzen zaion xede nagusia.

Agian, aurre-egitamu hortako esaldi hori eta besteak interpretatu egin beharko ditugu; gisa hontara edo: edota gure arteko egoera politikoan eskatzen duen badaezpadako baldintza praktikoa da ahozko baieztapen hori egitea, edota, Hierarkia bere apatiatik ateratzeko ustetan dabil aipatu batzordea.

Ez dakit, alabaina, baldintza eta interpretaketa horien interpretaketan guz-tiok bat etor gintezkeen.

AMUNSA

**kirolzaleen
zerbitzutan**

**miner
donostia**

☎ 41 22 72

Maiatzaren hamaseian, egun haundia zen Orion. Ikusi ahal izan nuen Osford, Kembristarrak eta Orioko Arraunlarien estropada bikaina. Badu gero, kopeta, Orioko herri horrek! Herri ti-ki bat izanik, munduan zehar, hain sona haundiko diren arraunlariakin jo eta ke, berdin berdiñean, azken balizan alajaina! Herri bakoitzak du bere berea duen zerbait; hamaseigarrengo gizaaldian, sortutako Elkano haundia txalotzen dute oraindik getariarrak; Orioko herriak, oraingo egunetan sortzen zaizkion Arraunlariak goratzen ditu.

Ez natorkizue, ordea, estropada horretaz mintzatzea; estropada horren inguruan antolatu zituzten jaiak aipatu nahi dizkizuet.

Alai zegoen Orioko herria. Guzia oriz jantzia. Guztiak, pozaren pozaz, irriparre gozoenean. «Potolo» duzue Tuntunero Ofiziala. Txoriek askatasunean basoan, kanta ohi duten bezala ordea, mutil eta neska koskor talde haundi batek, festa haundietan, goiz eta illunabarretan, beren txistuekin herria alaitzen dute.

Txistularen ondoan, Bandako Musikiari herria zoratzeko aproposak... Kalez kale, «bat-bi-hiru-lau». «Eusko, euskotarrak gera...». Aliron... Haien atzetik gazte zoroak, sekulan asperten ez direnak salto eta brinkoka. Eta hori, ia egun guztian. Harrigarriena zeritaidana, bazirela bi edo hiru emakume lodikote, izerdi patsa zeritela gorputz guztitik. Haien fatxada ederra ikusirik, esan zidan norbaitek: «Realak baiño delantera hobeago diate hoiek». «Bat, bi, hiru, lau», ingelesak ere azkenarako ikasi omen zuten.

Diotenez, ni ez nintzen han, Herri Meza sonatuenetakoa omen zen. Herrian sortutako abes-batzak, harriturik utzi zituzten frantses eta Ingelesak. Horrelako herri tikian, era hontako Korua izan zitekeenik! Zuzendaritzako makila Martin Lizaso pizkorak zuen eta Organu jole, Patxi Oliden. Orioko Herriak, ezerekin sekula eskertu ezika izango du bere seme leial hau. Guzia diru zikiñagatik egiten den garai honetan, txapela kentzen dut Patxiaren aurrean. Egun guziz, orduak igarotzen ditu, gure Patxi, hurrei musika eta euskal abestiak erakusten. Errenteriako azken lehiaketan harriturik utziak ditu entzuleak berak gertutako haurrek abesteko era zoragarriarekin. Bapo, Patxi. Hi, ez haiz ez, Patxi Txiki, txi Haundi haiz. Hi baiño Herri Zehainbat gutiago Patxi Gezur. Hi, Pabitziariagorik, nor, beste bat, Orioko Herrian?

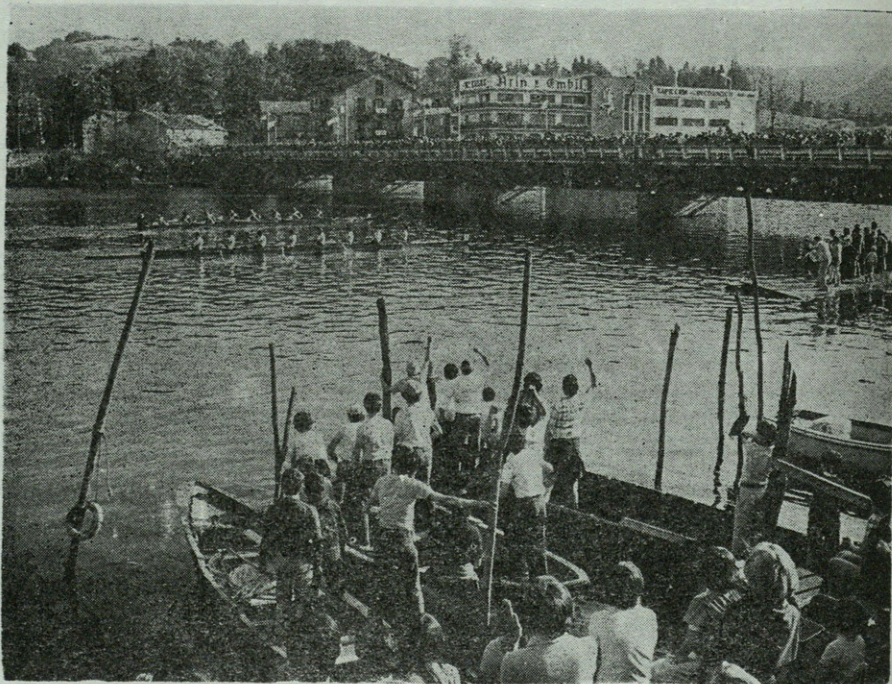
Orioko dantzari taldeak ere parte hartu zuen Meza Nagusi ondoren. Amaita sari bikain ekarri dituzte dantzari hauek beren txokora, hemen eta han egin ohi diren lehiaketetatik... Benito Brit dantzari hauen erakusle eta Maixu. Bejondeiala, Benito. Aurrera beti.

Jai hauek guziak jendeari adierazteko, bazen egitarau-programa bat. Akats bat bazuen; gehiena erdaraz zegoen. Gutienez, erdia behar zuen euskaraz. Programa hori irakurtzerakoan, harriturik gelditu nintzen. Hemen dena zen «HERRIKOI» izenez markatua. Leitzako neskak gaixoa markatua gelditu zala? Bai, Orioko programa horretan ere, «HERRIKOI» hitza. Larunbat eta Igande goizean: Pasacalles Txistulari eta Musika banda «HERRIKOIAK».

ORION GUZIA HERRIKOIA

AROSTEGI

Herri Meza Coral «HERRIKOIAK»
Euskal Dantzarien Ekiñaldia «HERRIKOI» taldekoak.

Mintzatu ahal izan dut saltxa haue-
tan muturra ongi sartua duen batekin.
Galdetu diot: —Txistu, Banda, Dantza-
ri eta Abeslari, guziok, «HERRIKOI»
izenaz Elkarte Asoziazioa bat osatzen
al duzue? —Bai zera, izan da bere eran-
tzuna; bakoitza bere eginkizunean as-
ke eta libre da. Herrian gertakizun
haundiren bat dugunean, talde guztiak
bateratzen gara Herriaren zerbitzuan.
Taldea bakoitza basoan perretxikua be-
zala, Herriaren erdian sortua da eta
Herriari zerbitzu bat egiteko asmo hu-
tsez gaitia. Izenik gabekoak izanik,
«HERRIKOI» izena daramagu bakoit-
tzak, Herrian sortu eta Herriaren one-
rako baizik ez garelako.

Berotu zan nere laguna; ez zen isil-
tzen. Herri batean, ez dira axola eta
importantzi haundienekoak alkatea eta
ayuntamentukoak, ez eta zuek, bika-
rio eta apaizak. Zuen guztion gaitetik

Herria dago. Bai Herri agintari eta bai
apaizok, Herri horren morrontza eta
zerbitzurako baizik ez zaudete. Euskal
Herriko herrietan gertitzen denak ez
dit batere on egiten. Tuntuna aurrean
dutela, han doaz elizara ayuntamentu-
ko jendea, jai haundi batzuetan. Toki
batzuetan, herri agintarien monean
balego bezala, ur bedeinkatua jauntxoei
ematera eliz sarrerara dator... Erreto-
rea. Eliz barruan, toki bereziak har-
tzen dituzte. Ofendara berak bakarrik
doaz. Herri agintariak direlako, oho-
re eta aintza bereziak Jainko etxean?
Errege beragandik hasita, azkenengo
agintaritzak koskorrena duten guztiei
esango nieke: Zu Errege, hemen Eli-
zan, hutsaren hurrengo zara. Beste
edonor bezain bekatar. Ez utz zeure
buruari, palio azpian eta Jainkoaren
kideko baziña bezala, Eliz barruan
sartzen. Ez duzu toki berezirik beha-
rrezko. Jende pekatarien lekua berean
duzu zuk zeure lekua. Alkate, ayunta-
mentuko jende, gobernadore... zuen
jauntxokeriak eta harrokeriak utzi Eliz
atarian, makurtu burua Elizan sartze-
rakoan. Jainkoaren begietarako gerta
daitezke milla aldiz haundiago men-
pean dituzuen aguazil eta kale garbi-

tzailak. Zaudete herriarekin batean.
Ez zen etorri Kristo zuek bakarka sal-
batzera; Herria askatu eta salbo egi-
tera etorri zen.

Hustualdi ederra eman zion nere la-
gunak, bere barruari. Lasai gelditu
zen. Nerekiko diot ordea, herri aginta-
riengatik dioguna, berdin esan daite-
keela apaiz eta gotzaiengatik ere. Eu-
karistia edo Sakramentuak egiterako-
an, Kristoren presentzia egitazkoa adie-
razi behar duenean, apaiza edo Gotzaia
egon daiteke toki berezian. Apaiz ekin-
tza egiten duen bitartean, apaiz eta
Gotzaia lekua ere, beste edozeinena
bezala, herri tartean arkitu behar da.
Jainkoaren ondoren, herria dugu jauna
nagusia eta gauza guztien artean axola
eta importantzi haundieneko gauza.

Orioko «HERRIKOI» hitzak urrutira
eraman gaitu. Esanak esan, isil gaita-
zen.

Maiatzaren 18an Donostiako sindikatu ofizialeko aretoan bildu ziren, arratsaldeko 4.30etan, ostatu, jatetxe, dantzaleku eta abarretako 600en bat zerbitzari edo langile. 3.000 langile ari omen dira Gipuzkoan honelako lanean. Udan 5.000ra iritsiko omen dira.

Lehenengo aldiz bildu dira, honela, sailean. Lehen batzarrea maiatzaren 18an egin zuten, beraz. Gizonezkoak eta emakumezkoak bildu ziren. Guk uste baino gizonezko gehiago ari da lanean leku hoietan, gizonezko asko agertu bait zen batzarre hartan.

«Hemendik aurrera batzarrea izango da jaun eta jabe, beronek erabakitzen duenak balioko du», esan zuen hasieran buruordekoak. Joan-etorri haundiko arazoa dute zerbitzariak eskualtean: soldata eta lan kontua.

Mahaian, Lucio Crespo, lehendakaria; Angel Arroyo Gipuzkoako lehendakari-ordekoa; Jose M.^o Becerra, Donostiako lehendakari-ordekoa; Ramon Arrasate batzordekidea; eta Pedro Jimenez, legegizona zeuden.

LAN-ORDUAK

44 orduko astea izendatu da zerbitzu hauetan lanean ari diren langileentzat apirilaren 21eko legean. Hortik aurrera ordu-sartze bereziak egiten baldin badira, soldata berezia eman behar zaio bakoitzari.

Astean egun t'erdiko atsedena zor zaio zerbitzari bakoitzari. Astero egun bat bakarra eman nahi dion etxekoandre edo nagusiak, hilaren bukaeran eman behar dizkio hiru egun oso, asteko egun-erdi hoienez ordez.

Gipuzkoako zerbitzari hauek, 40 eguneko astea eskatzen dute. Eta urtean 30 eguneko oporraldia gutxienez: 32 eguneko bost urtetan lanean ari direnentzat; eta 34 eguneko 10 urtetan dihardutenentzat. Uztailen, abuztuaren eta irailean oporrak eskatzea gehiegi iruditzen zaie. Baina, beti negu gorrian hartzea ere ez zaie bidezkoa iruditzen. Urritik ekainera bitartean txandatz har ditzakete.

LAN-SARIA

18 urte baino zaharrago direnei hilean 17.000 peza eman behar zaizkie, gutxienez. 18 urte baino gazteago direnei, lanean hasi diren urtean 8.000 eta bigarrenen 11.000.

Ordu-sartzeak 212 peza ordaindu behar dira orduko.

Segurantzza Soziala eta I.R.T.P. nagusi-etxekoandreen gain izango dira.

Joan-etorriko gastuetarako, hilean 1.000 peza edo, kilometroko, 4,50 emango zaizkie bakoitzari. Egunk hutsegin gabe lanera joateagatik ere 1.000 peza. Baita beti ordurako lanean hasteagatik ere.

Zerbitzarien Batzarrea Donostian

Mirabetzatik langile izatera

Kontuak hilero garbituko dira, eta ez hiru hilabetetik behin orain arte bezala. Lan-sari berezi bat eskatzen da, apirilako edo urriko. Lan egiten duen etxean bertan jaten ez duenak 2.100 peza jasoko ditu janaren ordez hilero. Kanpoan lan egiten baldin badu 2.000 peza ohe-ordez.

Lanerako jantziak nagusi-etxekoandreen kontura izango dira.

Gaueko lanaren saria, ehuneko, 30 peza gehiago ordaindu beharko du nagusiak.

Erretiroa 55 urterekin hartu nahi

duenak egiazko lan sariaren 75% jasoko du. 60 urterekin hartzen duenak lan-sari osoa.

Karguetan direnentzat 20.750 edo 20.000 edo 19.000 eskatzen dituzte estatutaren edo jatetxearen kategoriaren arabera.

Orain arteko itun edo «convenio»an 10.000 eta 7.000 ziren soldatak, baina 13.000 peztaraino iristen dira gutxienezkoak ere.

BESTE ZERBAIT

Zenbat denborarako izaten zen profesio karneta galdetu zuen batek. Baita ondotik erantzun ere norbaitek: «bizitza guztirako».

Hemen, bederen, lanak ematen dio profesioa bati. Eta lan egiten duenari zor zaio profesio-karneta. Lan-posturen bat libre denean, berriz, profesio-agiria duenak du aurrena sartzeko eskubidea.

Laneko segurantzari eta txukundeari begiratzen dien batzordeak, nahitaez ipini behar dira 25 langile baino gehiago dituzten lekuetan.

Hemen aipatzen diren baldintzak baino hobeak lorturik zituztenak ez dituzte galduko, lan-itun orokor honek ez bait ditu desegiten. Orain arte bezala gorde beharko dira. Lehen lortutako eskubiderik ez da galduko, beraz.

OHITURARIK EZA

Batzarreak egiteko ohiturarik eza nabarmena izan zen maiatzaren 18an. Ez da harritzekoa, lehenengo aldiz bildu bait ziren batera.

Ohiturarik ez denean eta zerbait interesgarria denean, guztiok batera hitzegin nahi izaten dugu. Batzarre horretan ere hala hitzegin nahi izaten zen, txandaren zai egon gabe.

Halare, mahaikoek jakin zuten azkeneko batzarrea denei banaka hitzegin eraziz zuzentzen. Baina bakoitzaren ihardun aldiak gehiegi murriztu zituzten, ihardun aldi batean esateko guztiak esatera behartzen bait zuten jendea. Behin bakarrik hitzegin zezakeen bakoitzak. Euskaraz hitzegiteko biderik ez zuten eman mahaikoek eta inor ez zen euskaraz mintzatzen auzartu.

Hutsuneak hutsune, honela ikasten da demokrazian jokatzeko, poliki-poliki. Eta elkarturik diren zerbitzariak, ez zaie orain arte egin zaien parrerik egingo, hemendik aurrera. Elkartu beharrik izango dute noski, hemen eskatzen duten guztia ez bait dute kolpe batean lortuko seguruenik. Sindikatu librea eskatuz amaitu zen batzarrea.

IRASTORTZA

Datorren udarako nire asmoa

Udarak, beti bezala alaitasun eta jolas teko gogo galantak ekartzen ditu. Eguzki haundiak bere dizdirak munduan banatuko ditu eta odeiak lotan hasiko dira, zeru bigunean.

Datorren udaran ez dut nere herria askotzat utziko. Ni bizi naizen auzoan lagun ugariak ditut eta batzuetan borrokan ibiltzen baldin ba gara ere, pozik jolasten dugu elkarrekin.

Egun batean, antzerki bat prestatzen dugu, beste batean elkarri bultzaka gabiltza, eta beste batzuetan belar orlegian exeririk alkar hitzegiten dugu, guri egoki zaigun gaietaz.

Datorren udaran Zamorako koloni batera joango naiz.

Zer suerte txarra! nere auzoa utzi eta nere jolasak baztertu behar.

Zenbat nahiko nuke nik nere lagunekin zeru urdin eta jostagarriari begiratu belarrean etzanda, gure zakurrak mingainakin gure eskuak ikutzen zegoelarik.

Bainan ez, Zamorara joan beharra. Han aspertuko naiz eta ez ditudan lagunekin egon beharko dut.

Han ez da txakurrik izango, bere isats iletsuaz elbi zorrotzat hiltzen.

Ala ere, ondo portatzen saiatuko naiz, eta beste lagun batzuek ezagutzen, utziko dut nere gehiegiko jolasgurea.

Pisina bat dagoela esan didate, bainan ez dut uste nere herrian dagoena baino ur garbi eta gardenak edukiko dituela.

Bainan Zamoratik etorri eta gero, ni ez noa beste toki batera, bestela udara guzia nere herritik kanpora igaro beharko dut eta hori ez da oso alaia.

Nere auzoan ibiliko naiz ongi eta gustora. Batzuetan mendira joango gara nere pandillakoak, makil batzuk

hartzera arku indio batzuk egiteko. Besteetan guk «selva» izendatu dugun leku batera. «Selva» belar haundi eta mee batzuen multzo bat da. Baina eguzkia eta aizeak alkartzen diranean eta gogor astintzen biok batera, gure «selva», leku miragarri baten bihurtzen da eguzkiaren dizdirak eta aizearen indarra belar haundien artetik ibiltzean.

Eta orduan bai ibiltzen garela gu pozez. Belarrak oinetakoek lotutzen dute indarrez lurrera, eta eguzkia aurpegiatar bialtzen ditu bere dizdirak guri asarretzea egin arren.

Aran eta Lourdesek asarretzen jarraituko dute, bere esakun indartsuekin denori garrean erortzea egiten.

Bestetan ondartzte zabalera joango gara. Ondartzan beroa edozein toki baino gehiago dago.

Ondarrak oinak erreko dizkigu bere jinetasuna gordetzen bere altxor matena bezala.

Urak gatzaren gustoarekin jarraituko du, ertzeraino aialtzean ondarra bustitzen ur kolore zuri batez.

Batzuetan eguzkiak berotuko du itsasoa eta ixpilu bat bezala serbituko dio, bere dizdirak goiz-goizean orraztean.

Bainan udazkenean berriz ikastolara joan beharra. Hori izango da udaren bukaera eta ikasteko ordu aspergarriaren hasiera. Gauz bakarrak alaitzen ditu momentu hartan gure bihotzak: Gu ikastolara goaz lan egi tera, baina ikastola ere, lana da, bai, ikastola euskarari laguntzen eskeini dioten guzien lantegia da, eta ez da mundu haundi, zabal eta borobila, asmo eta fenomeno hobeagorik izango.

MIRIAN MARTINEZ

II Idatz eta marrazki lehiaketa

Gipuzkoako Ikastolen Elkartek aurtengorako ere zenbait lehiaketa antolatu du, han eta hemen. Maiatzaren 23an, idatz eta marrazki lehiaketa izan zen Loiolan .600 haurrek baino gehiagok parte hartu zuten.

Iaz sari-ematea ere egun berean egin zen. Beste egun baterako utzi da aurten. Hori dela eta 13-14 urtekoekin osatzen zen taldekoen lanen erabakirik ez zen hartu. Patxadaz aztertzea erabaki zen, hain denbora gutxian ez bait da ondo erabakitzea erraz.

Marrazki, margo eta talde honetako berriak hurrengoan emango ditugu.

7-8 urtetako taldean hauek dira aurreneko laurak:

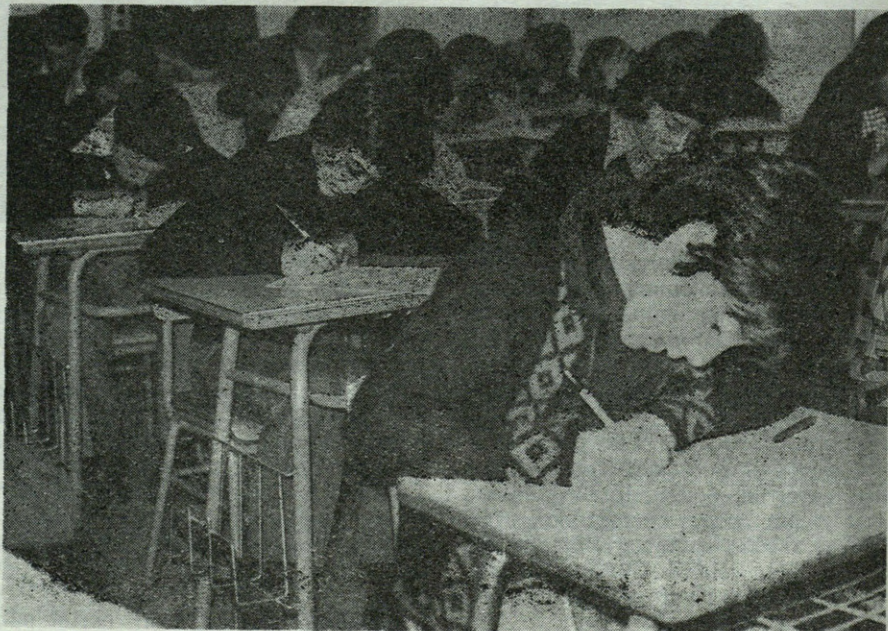
- 1.—Aitor Sarasua - Almen-Eskoriaza.
- 2.—Migel Anjel Arozena - Elgoibar.
- 3.—Amaia Mendoza - Zarautz.
- 4.—Jon Arriola - Almen-Eskoriaza.

9-10 urtetako taldean:

- 1.—Koldo Larrañaga - Azkoitia.
- 2.—Mireia Uranga - Eibar.
- 3.—Eduarne Egurbide - Deba.
- 4.—Joseba Balerdi - Tolosa.

11-12 uretako taldean:

- 1.—Mirian Martinez - Ordizia.
- 2.—Arantxa Iturbe - Tolosa.
- 3.—Mila Garmendia - Zaldibia.
- 4.—Miren Uria - Zarautz.

Txakur leiala eta mutiko bihurria

Bai omen zen behin mutiko bihurri bat, etxean txakur bat zeukana. Behin ere ez zuan ondo tratatzen: beti ostikoka, beti ankapean. Baina txakurra alare ez zen asarretzen. Behin batean kalera eraman zuan mutikoak berarekin. Festak ziran eta zinbili-zanbuluak zeuden herrian: mutikoak ibilli nahi zuan eta orduan txakurra poste baten lotu zuan errekaaren ondoan otzak dardar batean utzirik.

Bitartean mutila pozik zebillen zinbili-zanbuluetan bere lagunekin eta lagunak galdetzen zioten zergatik lagatzen zuan txakurra otzak dardar batean? Eta mutilak erantzuten zien: txakur zikin zatar bat da eta orregatik ez da preokupatu beharrik. Hala ere lagunak esaten zioten ola ez zuela tratatu behar. Merindatzeko ordua etorri zenean mutilak txakurra artu eta etxera joan zen. Berak artu merienda eta telebisiua ikustera joan gelara, txakurrari janaririk eman gabe. Orduan txakurra mutilla zegoen gelara joan zen zaunkaka. Orduan mutillak artu zuen lepoko gerrikotikan eta joka ibilli zuen eta esan zion: oraindik nahi ahal duk etxean gelditzea? Gau ontan kanpoan egongo haiz lo egiten. Baina txakurra ez zen gelditu loak artuta, erne baizik. Gaueko hamabietan lapur bat etorri zen etxera,

gauzak arrapatzer, baina txakurra, bizkar gainera salto egin, eta zaunkaka hasi zen. Etxe osoa esnatu zuen. Berehala mutikoa erten zen eskopeta arturik eta tiro bat aidera bota zuen. Azkar asko anka egin zuen lapurrak eta orduantxe etorri zitzaion txakurra mutillagana. Orduan konturatu zen mutila bere txakurra leiala eta apala zela eta handik aurrera beti berarekin ibilli zuan txakurra, beti eman zion janaria eta etxetikan ez zuan bidali.

Koldo LARRAÑAGA

Haur ikasle txarra eta liburua

Egun batean mutil batek bere liburu onena lurrean utzi zuen eta gainera euria diar zuen, eta liburua busti busti gelditu zen.

Hurrengo goizean mutilari aztu egin zitzaion nun utzi zuen liburua eta orduan bilatzen hasi zen baina ez zedukan liburuaren ardurarik. Alako batean han nun ikusten duen ertz batean bustia eta zikina, eta orduan esaten dio liburuak mutil alferrari negarrez:

Zergatik uzten nauzu beti euritan, ni busti egiten naiz, eta gainera, zure onerako egina naiz, zuri erakusteko. Eta mutilak erantzuten dio:

Niri jolasa gustatzen zait, eta ez zait gustatzen liburua eta ez ikastola. Mutilak artu zuen liburua eta bere etxera eraman zuen, eta ikastolako ordua iritxi zenean ikastolara eraman zuen eta andereñoak esaten dio: Zergatik duzu liburua hain bustia eta hain zikina? Zergatik aztu egin zait etxera eramatea.

Orduan andereñoak zigortu egin zuen eta orduan mutilak pentsatu egin zuen: beste egun batean olako zerbait gertatzen denean gezurra esango diot eta andereñoak sinistu egingo dit.

Berriro gauza bera egin zuen eta andereñoak zigortu egin zuen berriro eta orduan mutilak pentsatu zuen ikasi egin behar dela, eta andik aurrera ona izan zen eta asko ikasi zuen.

Orduan liburuak pozez esaten dio mutilari: olakoa izan behar dezu beti eta liburu arekin geiena ikasi zuen.

Aitor SARASUA

L
O
I
O
L
A

1
9
7
6

GIPIIZKOAKO INDUSTRI BANKUA

Enpresa-gizonen zerbitzutan diharduen Bankua

Gipuzkoako Industri Bankua sortu zela apirilaren 20an bete zen urtea. San Telmo museoko Abatetxe haundi-ederrean ospatu zen urtebetetzea.

Hori dela eta, xehetasun batzuk jakin nahirik, Juan Jose Etxeberria, Kontseilari-Ordezkariari, hurbildu gataizkio.

—Jendearentzat noiz zabaldu zenituzten zuen bulego edo ofizinak?

—Jendearentzat, 1975. ekainaren 9an zabaldu genituen.

—Zenbat diru duzue?

—700 miloi peztako kapitala dugu, baina beste horrenbeste jarri behar izan zuten akzionistek banketxetako legeari erantzunaz.

—Akzionistak zenbat dira?

—3.019 akzionisten laguntzari esker sortu zen

Bankua. Bataz beste, bakoitzak 450.000 peza sartu behar izan ditu kapitala osatzeko eta legeak eskatzen dituen gordekinei erantzuteko.

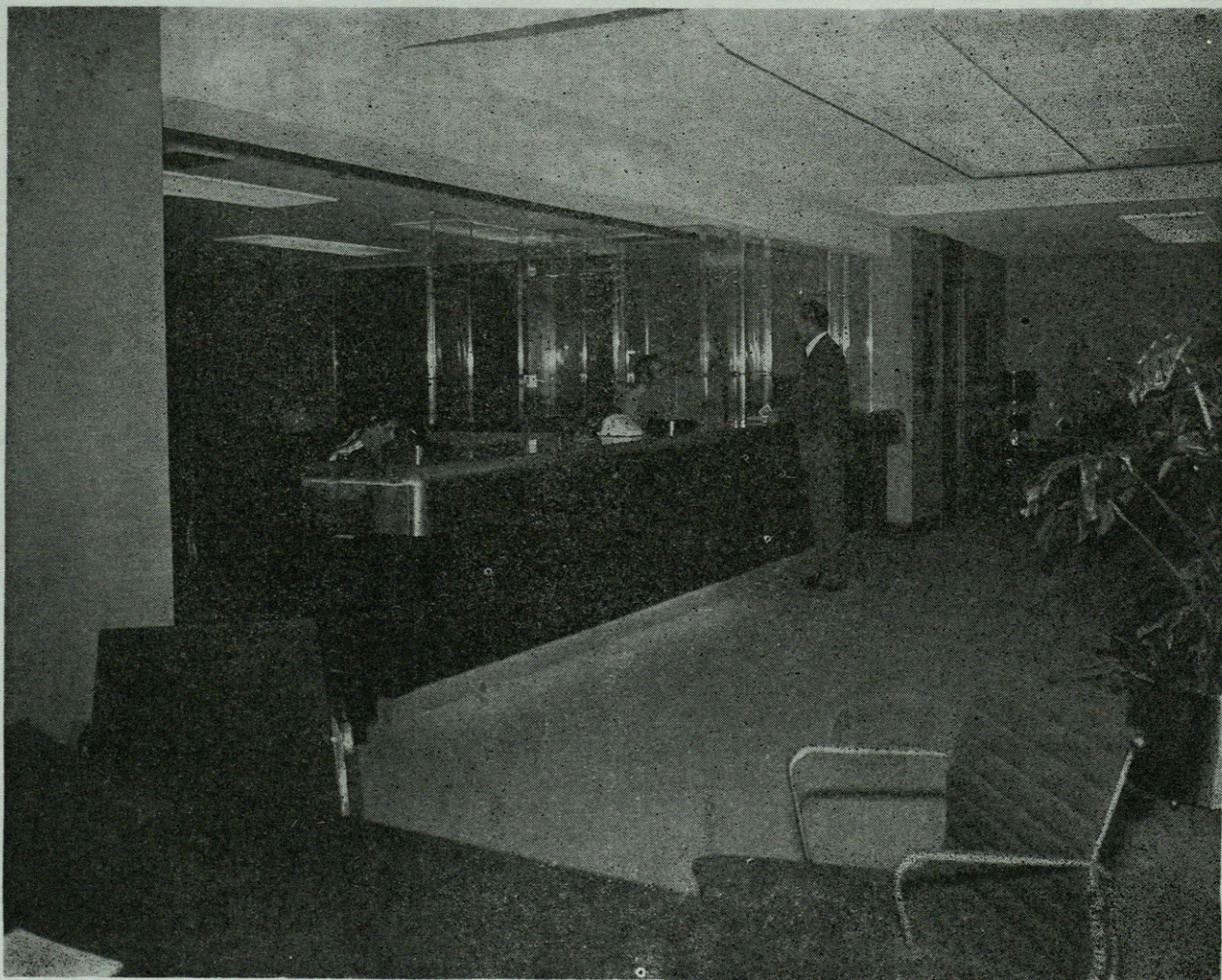
—Akzionista hauek nongoak dira?

—Bankuak lan egingo zuen lekuan, lagunak bilatzen saiatu zen haserako akzionista bakoitza. Hase-rako akzionisten inguruan eta lan egiteko asmoa dugun herrietan sortu dira: Euskal Herrian, Logroñon eta Burgosen.

Sortzaile-taldeak, Euskal Herriko enpresa-gizon zirenez, Euskal Herriko finantzabide izango zen Banku baten premia ikusi zuen. Hemengo enpresei finantzabidea eta orientabidea eman nahi zien.

—Zuen lan-gela edo ofizinak non dituzue?

—Donostian, Hernani kaleko 15. behebarruan ditugu oraingoz, beste zerbait hoberik egin arte.

BULEBAR IREKIA

«Furia Roja»ko (1936an 16-18 urteko gazte taldea) batek esan duenez: hau joan dok!

Hala ere, zorioneko hitzarmenak ez bide du aurrerakuntza handirik lortzen, eta posible izan daitekeen ere ez da sumatzen, amnistia orokorra, alderdi politikoen askatasuna, sindikatoen egitur-aldakuntza eta gobernu demokratiko bat planteatzen ez diren artean.

Tartean, Madril aldean hitzarmen frustratuka ari diren artean, hemen, berriaz, jendeak egintzat jotzen du hausturaren hauzia. Bizpahiru hilabeteko epeak ahoz aho aipatzen dira, eta presoak noiz gartzelatik aterako diren postura biziak egiten dira lagunartean. Psikosia bada, behintzat.

Bestalde, orain dela berrogeitaka urtetako giroaren erreferentziak ugari dira, hainbat erakunde zein jakineko pertsona aipatuz. Eta batek baino gehiagok galdetzen du, galdetu, 1933an queremos una patria totalitaria iluminada por nuestra gloriosa tradición CEDA-ko buruzagia, zenbaterainoko «oposizio» eta haustura-zale izan daitekeen egun.

Galdetzarren, orobat galdetzen du hainbat jeltokidek, eta P.N.V. delakoak zein biltzarretan eta nori konsultatuz erabaki ote duen konberjentzia horretan sartzea, lehenik, eta Demokratik Koordinatzailean, gero.

P.S.O. DE EUSKADI

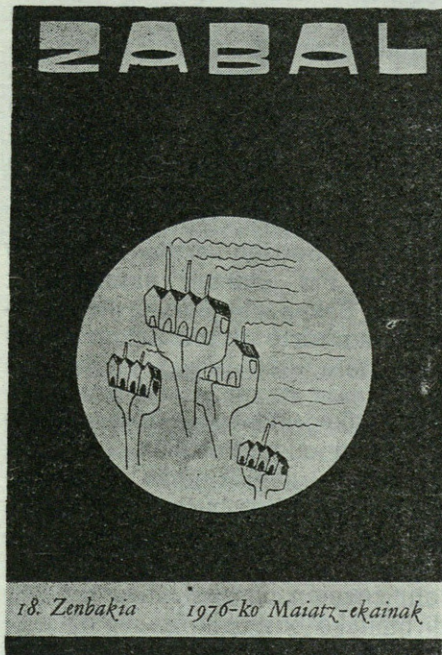
Donostiatik hurbil, Euskal Biltzar Sozialista delakoa eratu zen maiatzaren 16an. Biltzar hau PSOE-ko partaideen arteko informazio mailan eratu zen, eta Araba, Bizkaia, Gipuzkoa, Nafarroa eta ipar Euskal Herriko (desherriatu hainbat) berrogeita hamarren bat aurduradunek hartu zuen parte.

PSOE-ko aparatorik nagusia Kongresoa da, eta honen ondotik ihardun izan du orain arte «Comité Nacional» delakoak, estatu barruko probintzieta-ko ordezkariak (eta munduan zehar sakabanatutako espainiar kolonietakoak) osatua.

Haatik, PSOE-k federazio gisa elkartarazi nahi lituzke estatu barruko nazio autonomoak, eta aurrerantzean, orain arteko «Comité Nacional» hori «Consejo Federal» izango da, eta alderdiaren izena, Euskal Herrian, «P.S.O. de Euskadi» bihurtuko.

Donostia inguruko biltzar hau, urrian edo azaroan Catalunyan eratu-ko ote den kongresoaren aurretiko batzarrea izan da, beste hainbat arazoren artean Euskal Herriko egoera aztertuz eta bertako ordezkariak hautatu nahiz.

Gaur egun hiru euskaldun (vasco) ditu P.S.O.E.-k komitean: Benegas, Mujika Herzog eta Juanito Iglesias (Euskal Gobernuaren ordezkari dena). Gero, Catalunyako Kongresoan izendatuko direnak eta Euskal Herrian hautatuko diren lauk (probintzia bakoitzeko bat) osatuko dute PSOE delakoaren

Federazio Kontseiluko PSO de Euskadiren ordezkariatza.

LOTSARIK EZA

Oportunistarik bada, hoitakotzat jo daiteke, batere beldurrik gabe, «La Voz de España» egunkaria. Ez ditu bere sokara eraman Gipuzkoako udalen foru eta estatuto eskakizunei buruzko erabakiak!

«Firme propósito de los concejos

para lograr que la marcha hacia el logro del régimen administrativo especial que está en las Cortes, con nuestra provincia como destinataria, cobre vigor y buen ritmo» dio, lotsarik gabe egunkariak.

Eta, hain zuzen, gertatzen dena zera da, «Régimen Administrativo» hori guti eritxita (edota kalterako), eta Gipuzkoarentzat ezezik, lau probintzientzat eskatuz, harmatu dela harmatu, Gipuzkoa eta Bizkaiko hogeitasei udaleon zorioneko akordioa.

Berdin baina aldrebes.

HAN-HEMENKA

R.S.V.A.P. delakoak foruekiko eskakizun batzu azaldu ditu, Bilbon berriki eratu duen biltzarren ondotik.

Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako ordezkariak bildu dira, eta hiru probintzia hoiei buruzko planteamenduak egin dituzte bereziki, «cabría considerar similar reconocimiento y con sus propias peculiaridades respecto de Navarra» ezarritz.

● «Politikaren monopolioa Madril-eko alderdiei utzi nahi ez badiegu», DC eta PSOE direlakoan euskal bertsoak sortu behar ditugula Euskal Herrian idatzi du Xabier Gereñok (ANAITASUNA 317. zenb.).

Duela hamabost egun bulebar honetan esaten genuenez, euskal eskuin eta euskal ezker zat behar ditugu, bai. Kontutan har, boz emaile guztien %5 haina lortzen ez duen alderdiak ez duela, antza, hauteskundeetan parte hartu ahal izango. Beraz, gure artean elkartu ezezik, beste zenbait nazio periferikotako (Galizia, Catalunya...) alderdi berdintsuekin bateratu beharra legoke. Ez ahaz, bestalde, 1936ko azken hauteskundeetan (otsailaren 16an), abertzaleak hautarkietako %1,53 izan zirela, abertzalegoa bat eta bateratua zen garaiean (karlistek eskuin boza eman zuten, orduan).

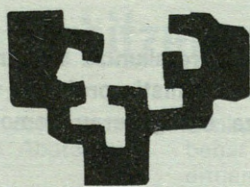
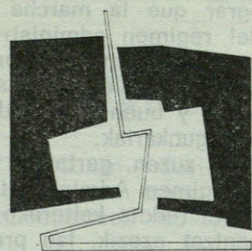
● Eta sozialismoa honenbeste aipatzen den garai honetan, benetan gomendagarri gero ZABAL aldizkaria.

Mila bat ale zabaltzen omen ditu, hego aldean batipat. Eta Gexan Lantzirik dioenez, «abertzale sozialistak diren intelektualei zuzendua».

Nor den intelektual eta nor ez, eta noiz hasten den izaten, ez da gero gauza erraza. Baina ZABAL irakurri eta gero, beldurrik gabe esan daiteke, intelektual gaiak ezin daitezkeela xeheago eta argiago idaz.

AMATIÑO

EUSKAL UNIBERSITATEA

euskal historia astea

EUSKAL KULTUR MINTEGIAK ETA ARESTI TALDEAK ERATUA

Lehen euskal histori astea izan dugula, esan dezaket. Baina, horrek ez du, alde batera, garrantzi haundirik; ezta izan den programaketak ere ez du. Maiatzaren 17-tik 22ra arte, San Telmo abatetxean eta Donostiako herriko etxean, hitzaldiok entzutera hirureundik gora joan ginen. Horrek, bai, badu inportantzia.

Aldez aurretik genekien, aste bat ez ezik kurtso osoa beharrezko genukeela gaiok haizatzeko. Programan ageri ziren lehen hitzak «euskal unibertsitatea» ziren. Azken egunean, galdera ugari egin ondoren, batek hau galdegin zion Elorzari: P.N.V.-k zergatik ez du euskal unibertsitatearen alde borrokarik egin? Burruka hori euskal kulturaren alorrean egin behar zela, eta dena dela, ezagunak zirela bai burrukak bai lorketak. Dударik gabe!

Ez dugu, hemen, hitzaldi guztien laburtzapenik egiteko lekurik. Halarik ere, eman ziren hitzaldi eta elkarrizketa guztiak halako batez argitaratzeko asmoa da.

Euskal Kultur Mintegiak Donostian eta Aresti Taldeak Bilbon, garai eta gai desberdinetako zenbait kondairagile espezialista biltzea lortu dute.

Ez da gauza erraza, euskal historiaren jakitatean zer aurrerapen

egin den esatea; jendeari gustoak izan zitzaizkion ala ez ere, ez da gauza erraza jakitea. Behar bada, hau esan dezakegu, gauza berririk aipatu zela, bai metodologia onik erabili ere, historiaren ezagutza garbiak euskaldunon geroan duken inportantzia goraipatuz.

Gauza berrien artean Gonzalo Portilla eta Elorzak ekarritakoak daude, Bakea eta Foruez Fede Zabalak aurkeztu zituen dokumentuekin batera.

Bizkaiko indutrializatzaren berri eman zuen Portillak, bai, hori zela eta burgesiak eman zuen erantzunaz ere. Hiru burgesia mota aipatu zituen. 1891, zerga protekzionista zela eta estatuaren interesei lotu zitzairen burgesia haundia; erdi mailako burgesia, itsasontzi egileak batipat, eta burgesia ttipia; biak zapaldu zituen burgesia haundiak. Burgesia ttipikoak eta erdiakoak errepublika zale ziren batzuk, abertzaleak besteak.

Elorzak, bere aldetik, Portillaren berriei baliatuz, euskal abertzaletasuna aztertu zuen hasera-haseratik: Sabino Aranak hasi eta 1936. arte. Sabin Arana hil eta gero partidua gotortzen egin ziren lanak; «aberrianos» eta «euskalerriakos»-en artean sortu ziren istiluak; abertzaleen arteko batasun eta desbatahun berri: Kizkitzaren garaia,

Luis Arana partidutik nola bidali zuten, Cambo-ren etorrera; hiru nazionalismo mota izan zirela, Herres-en regionalistak, comunionistas eta PNV aberrianoak alegia; Primo de Riveraren diktadura, 1930 berrikuntza kritikoa, ANV-PNV, etc.

Estatutoaren inguruan egin ziren indar eta burrukez mintzatu zen gero. Sabino-aberrianoen eta burgue-euskalerriakosen artean ziren tirabiak gozatzeko momentu aproposa izan omen zen Estatutoaren aldeko burruka hori. Labur esan, burgesen eta jende herrikoiaren arteko tirabiren ondoan gertatu omen zen abertzaletasunaren eboluzioa.

Garcia de Cortazar, Erdi Aroko euskal gizarteaz mintzatu zen; euskal feudalismoaz hitz egin zuen, horretaz diratekeen probak emanez.

Gipuzkoako Errejimen zaharraz duen bere tesiaren laburtzapena egin zuen Fernandez Albaladejok; Pinedok, berriz, lehen karlistadaren aurreko sozio-ekonomia nola eraturik zegoen esan zuen. Hori dena osatzeko, Bakea eta Foruen Programaketaz hitzegin zuen Zabalak.

Metodologiaz zerbait aipatzekoan, Albaladejo, Pinedo eta Portillak sozioekonomiko eta beheegituraren analisisia egin zuten, gertatutakoaren motibazioak aurkitu asmoz. Elorzak eta Zabalak, politiko analisisia egin zuten, bat bederak erabili zituzten paperak eta dokumentuak aipatzen zituztelarik.

Hitzaldien ondoan, elkarrizketa. Galde eta erantzun. Erantzun konkreto asko eman zen. Ea Feudalismoak Euskal Herrian eman ote zen, gizonen politik jokabideaz marxist analisisiak, euskal mugimenduetan idealismoak izan zukeen eraginaz, karlistak eta abertzaleak, eta abarrez, egin ziren galderak eta eman ziren erantzunak.

Nolanahi ere, jendea edukatzeko beharrezkoa den historiaren jakintza alde batetik, eta historiaren justifikazioa, beste aldetik, eman zen. Ikus, Fusi Aizpuruak Historia/16 lehen numeroan PSOE eta euskal problemaz idatzi duen artikulua.

Gaur, 40.000 eta gehiago ahuntz badaude Holandan. Ehundaka eta milaka urte dira, noski, Holandan ahuntzak bizi direla; beste lurralde askotan bezalaxe; baina gaur beste zenbait tokitan ez bezala zaintzen, hazten, eta gobernatzen dira ahuntzak Holandan, eta hala ematen dute.

Gizaldi honen haseran, 1900. urte inguruan hasi ziren ahuntzei arreta hartzen. Guri aspaldi hasi zirela iduritzen bazaigu ere, 76 urte badaramazkite ahuntz hobeak sortu nahirik; beraiek, berandutxo arte, ez zirela ohartu ahuntzen balioaz, uste dute. Garai hartan, gizaldiaren mugan, Alemania eta Suizatik eraman zituzten ahuntzak Holandara, bertako arraza hobetzeko. Gaur jatorri hartatik sortutako eta ondo finkatutako bi arraza daude, bi bakarrik: Holandako ahuntz zuria eta Toggenburg izenekoa.

Holandako ahuntzdunek bailadaka eta probintzika elkartuta eta organizatuta daude; eta beren ahuntzumeen jatorriak liburuetan ezartzen dituzte.

Ahuntz bat estaltzen denean, akerraren jabeak paper bat egiten dio ahuntzaren jabeari. Paper hortan akerraren numeroa, ahuntzarena eta estali den eguna jartzen dira. Gero, ahuntzak umea egiten duenean, jabeak, ahuntzaleen elkarreko herriko buruari entregatu behar dio paper hori bi egun barru.

Elkarteko begiraleak, txarteletako numeroak ikusi, eta hartaz gainera, marka bat egiten die antxumei, astebete baino lehen; eta, horrela, jaioberriok antxumeen zerrendan sartuak geratzen dira.

Gero, ahuntzak lehenengo umea egin ondorengo udan, nagusiak eraman ahal izango du «premiotara», eta, ona bada, jatorrizko liburuetan sartuko diote, eta eskubiko belarrian bere numeroa ezarriko.

Probintzi bakoitzean 400-500 ahuntz presentatzen dira, udaero, «premiotara».

AHUNTZAREN ESNEA

Orain bi urte, kontrolean sartuta zeuzkaten ahuntzek, batzaz beste 1.043 esne litro eman zituen bakoitzak, 300 egunetan.

Esne putzu hori, urtean milla litro, asko edo gutxi den ikusteko,

AHUNTZAK HOLANDAN

Jose ALKIZA

aski duzu esnebehiak eman ohi dutenerakin konparatzea. Behia, ahuntza halako hamar bada gorputzez eta pixuz; beraz, ahuntz hoiek hainbat esne emateko 10.000 litro eman beharko lituzke urtean.

Halere, Holandako ahuntzaleok, ez dute gogoko urte gutxitan esne asko ematen duen ahuntza; umaldi bakoitzean ondo emanez, urte askotan iraungo duena nahi dute. Horregatik, Holandan badira beren bizitza guztian 10.000 esne litro eman dituzten ahuntzak. Hoiek eta hoien ondorengoek dute ixtimazioa.

Behi batek ahuntzak halako hamar pixatzen duela kontuan izanik, 100.000 litro eman dituen behia bezala ixtimatzen dute 10.000 litro eman dituen ahuntza.

Edozeinek daki, honenbeste esne ematen duen ahuntza, ondo mantendu beharko dela; ez sastraka bati lotu eta lau lahar punta irispidean dituela marrakaz eduki.

Ahuntzok, belazean larratzen dituzte udan eta neguan belarrondua

ematen diete. Gainera, erremolaxa, azanaioak, patata, azalak, azahostoak, ogi pusak eta abar. Esne asko ematen duten ahuntzei pentsua ere ematen diete. Orain arte behientzako egindako pentsutik ematen zieten, baina orain ahuntzentzat apropos egina ere, bada-go salgai.

Gusto ederreko esnea emateko ahuntzak belarra, belarrondu ona, azanaioak, zalkea, garagarra, gari-mamia, ogia, eta linazi-irina jan behar omen ditu.

Holandan ahuntz jaberik gehienek bat, bi edo hiru ahuntz dituzte. Etixerako esnea eman erazten diete. Badira 30 edo 100 ahuntz dituzten baserriak ere, eta hoietan gazta egiten dute. Ahuntzaren esnez egindako gazta, asko gustatzen zaie holandarrei.

Gure artean, berriz, ahuntzak ez du ixtimaziorik. Zenbaitek gorroto du arbolak soiltzen eta ondatzen dituelako. Beste zenbaitek sasiak hartutako txarak edo pinudiak garbitzeko bestetarako ez duela balio uste du. Basoak zikindu zaizkigunean azaldu dira gure artean ahuntzak; berak ematen dutenagatik baino gehiago, sasiari eusteagatik askotan.

Zenbait lekutan, orde, ahuntza, etxeko abere mimatua da nunbait.

Oraindik Holandatik ahuntzak ekartzen hasiko ote gera?

Ikastolaren Elkartearen Berriak

● Gipuzkoako ikastola guztietako ordezkariak Loiolan bildu ohi dira noiz behinka. Ezeren okerrik edo atzerape-nik ez dela ekainaren 13an egingo da batzarre nagusia, beti bezala, Azpei-tiko Loiolan.

● Lan Kide Aurrezkiak 500.000 pezta eman dizkio Gipuzkoako Ikas-tolen Elkarteari bere beharretarako. Talde Bateragileak bere eskerrik be-roenak agertu dizkio aspaldian hain-beste laguntzen dion erakundeari.

● Uztailaren 26tik 31ra egingo da pedagogiaz ikastaroa. Ikastaro hori antolatzearen, Irakasle Elkarteko or-dezkariak, Sikologo taldeko ordezka-

riak, eta Talde Bateragileko lehenda-karia eta ordezkari batzuk bildu dira.

Gai hauek aztertuko dira ikastaro horretan:

Sikomotrizitatea eta dinamika
Taldearen dinamika
Espresio orala
Sormena
Eskulanak eta preteknologia
Historiaren didaktika
Izadi jakintzako gaien didaktika
Haurren psikologia «evolutiva»

● Elebitasunaz egingo den Sym-posium nola izango den ere erabakia da: gaien, hizlarien eta talde lanen aldetik.

Miramar Jauregiaren geroari buruz

Udaletxearen eta herriaren interesen arteko kontrajartzearen ondorioa da Hauzo Elkarteen sorkundea. Hauzoaren problematika zabalaren erantzungailu eta soluzio-bide izan asmoz sortu dira hain zuzen ere, bere helburu eta xe-deak hauzoarenak berak izango diren eran.

Hauzoko problematika alor eta sail desberdinetan mailakatzen eta be-rezten bait da, Hauzo Elkartearen lana komisiio desberdinen bidez gauzatzen da batipat.

Hauzo Elkarteei gertatu zaien lehen oztopoa lekurik ezarena da. Hain zu-zen, hauzoko sail desberdinek (gazte, jubilatua, kultur talde, deporte... eta bestek) kalean bilduko ez badira, lekua, aterpea behar bait dute.

Behar nagusi hau ez da inolaz ere betetzen Antiguako; lokalik eza era-batekoa da. Beste hauzoetan hutsune berbera jasaten dutela uste dugu. Hala ere, Udaletxeak badu gure hauzoan erabiltzen ez den lokal hutsik. Horra hor Miramar Jauregia.

Jauregiaren gibleko pabeloiek ez dute, dirurik kostatuko lukeen, pres-taketa edo atontze beharrik batere; edozein momentutan erabiltzen hasteko moduan daude. Hala ere, gure arrazoi nagusia, ezin ahaz daitekeena, zera da, Udaletxeak jabego pribatuari, donostiar guztion diruarekin erosi ziola Jau-regia, eta guztiona dela, beraz.

Antiguako Hauzo Elkartek gibleko pabeloak eskatzen ditu bere hauzo-koentzat, baina Jauregiaren hiri guztia gozatu eta baliatu behar dela ahaztu gabe.

Hari honi jarraiki, aurkeztu diren Jauregiari buruzko aukera desberdinak ez direla herrikoiak diogu. Adibidez: «Usadio publikorako enpresa pribatu (lu-jozko hotela, kasino...)». Balio handiko herriaren ondasun hau gutxi batzuen poltsikoen betegarri gertatuko litzateke. Badakigu diru horiek, zeharka, nola-baiteko abantailak ekar diezazkiokeela hiriari, baina: zer neurritan? nork zai-tuko luke diru honen erabilkuntza?

Ez dezagun ahaz, definizioz, jendearen behar premiazkoenen betetzea dela Udaletxearen egiteko nagusia.

Dena den, hiria da, gure ustez, guztion probetxurako, Miramar Jauregiaren geroa erabaki behar duen bakarra.

EUSKAL FILOLOGIA DEUSTUN!

Maiatzaren zortzia: egun go-goangarria. Euskal Herriaren his-torian hizki haundiz idatziko den eguna. Berri pozgarria guz-tiontzat: Deustuko Unibertsita-tean EUSKAL FILOLOGIA onar-tua eta programatua izan da. Datorren kursoan hasiko da ka-rretera berri hau Deustun. Poz gaitezen euskaldunok! Euskarari eta Euskal Herriari mesede ha-undiak ekarriko dizkio erabaki honek.

Hurrengo egunetan, emango dugu zehaztasun gehiago.

Neke, borroka, asanblada eta buruhauste asko ondoren iritsi dugu aspaldidanik desio genu-e-na: gure hizkuntza, goiko maila-tara jasotzeko, bideak irekitzea.

Eskerrak, bihotzez, helburu hau erdiesten lagundu diguten guztiei. Eta, batez ere, Deustu-ko Euskal Kultur Mintegikoei. Hauek izan dira, batez ere, as-mo hau egia bihur zedin, lanik ederrena burutu dutenak. E.K.M.-ko mutil eta neskatxa jator eta langileen borondate kementsu-ari eskerrak batipat, iritsi ahal izan dugu hau.

Hauk izan dira egunero egu-nero beren lan izkutuaz, apalaz baina eraginkorraz, asmo bikain hau lortzeko oinarriak jarri di-tuztenak. Hemen zuon guztion izenak ezin jarri. Guztiok eta ba-naka merezi dituzue Euskal He-rri osoaren txaloak. Gora zuek!

Guk, zahartxoak, esperantzaz begiratzen diogu etorkizunari, zuek bezalako gazteak lanean ezagutu ondoren. Jarrai eta au-rretera!

GOTZON GARATE

Santiago Aizarna, mintzo

“ERRIA” EUSKAL EGUNKARIAZ

Talde bat, euskal egunkari bat egin nahirik zebilela, zurrumurruak eta esamesak aspaldi zabaldu ziren. Orain, ordea, telebistak eta erdal egunkariek ere eman dute berria. ARITZ elkarteak ERRIA deitu egunkari bat argitaratzeko asmoak ditu. Eta Santiago Aizarna omen legezko zuzendaria.

Kazetaritzan dihardu aspaldidanik Santiago Aizarnak. «Nik berandu atera nuen kazetari titulua. Bestek berotuta atera nuen. Nik neuk ez nuen honelako asmorik. Egunkari batean lan egiten nuen lehendik ere. Titulua ez zitzaidan beharrezkoa iruditzen. Musika idatzi behar duenak gai hori jakin behar du, politikaz idatzi behar duenak politika. Zertaz idatzi behar duen hartaz jakin behar du kazetari batek. Filosofia eta Letrak egina nintzen ni; oso erraz atera nuen kazetari titulua. Baina, ez dut uste, gauza haundirik eman zidanik. Hemen, izan ere, kalegarbitzaile izateko ere titulua behar da. Halare kazetari-eskola eta tituluen aurka naizenik inork ez beza uste izan».

Erraz hustutzen du barrua Santiago Aizarnak. Pentsatzen duena esaten du. Dakiena esateko gupidarik ez du. «Eskolara hasi nintzenean ez nekien erdararik. Dena buruz edo memoriaz ikasi behar izaten nuen. Istudio guztiak gaztelaniaz eginak ditut nere kideko guztiek bezalaxe. Badakizu zer garaitakoak garen. Orain ari naiz, berriro, euskararen jabe egiten».

—oOo—

—Euskaraz argitaratu behar den «Erria» deitu egunkariaren zuzendari zarela irakurri dut.

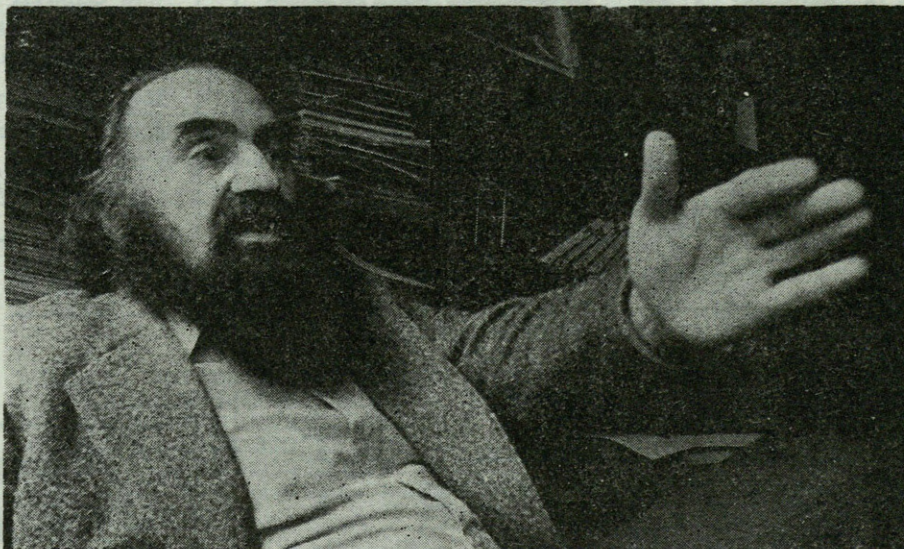
—Orain dela urte bete aipatu zidaten. Nik egin dezakedana edonork egin dezake, baina, ondo badakizunez, legeak tituludun bat eskatzen du horretarako. Honelako eginkizun baterako ezin nintzela ukatu, iruditu zitzaidan. Euskaraz dakigunak ez bait gara asko. Balezkoa eman nien.

—Argitaratzen, noiz hasiko zarete?

—Nik, egia esan, gauza gutxi dakit honetaz. «Aritz» elkartearen buru Manolo Oñativia da, buruordeko, berriz, Joxe Murua. Guzti honen berri hoiak emango lizukete ongi. Telebistan eta egunkarietan egun hauetan harrotu da kontu hau, baina berririk ezer gutxi dagoela uste dut honetaz. Baimena eskatuz paperak aspaldi sartu ziren. Baimena noiz lortuko den? Inork ez daki hori. Baimena emate hau asko luza daiteke. Gauza garbirik ez diezazuket esan. Gure esku ez den erabaki batek zintzilik dago guztia.

—Nolako jendea beharko dela uste duzu?

—Itzultzaileak behar dira batipat. Ajentzien bidez eskuratzen ditu egunkari batek munduko gertaeren berriak. Gaztelaniaz idatziak heltzen dira telebistari gehienak. Bakarren batzutan ingelesez ere bai, inoiz inoiz alemanez ere iristen dira. Baina gehienetan gaztelaniaz bakarrik. Idazkolan edo redakzioan denak, izenburuak jarri beste lanik ez du. Baina euskarazko egun-

Kontuz ezkerrarekin

kari batean euskarara itzuli beharko dira denak. Lan hori azkar egin behar da, berriak etorri ahala. Eta jakina, hori guztia esaldi laburretan eman behar da, ez eliz-hizkera batean. Hiru edo lau itzultzailek etengabe lanean ihardun beharko dute, beste zereginik gabe. Eta gehiago badira hobe. Lan izugarria izango da hori.

—Zenbat jende denera?

—Ajentzien bidez egin daiteke asko. Egunaren 24 orduetan gertatzen diren berriak eman ditzake ajentzia batek. 24 orduko gertaera eta berrien tratua egin daiteke. 12 orduko kontratua ere egin daiteke. Berri laburtuak eta aukeratuak ematen dizkizute orduan. Erreportajeetarako ere egin daiteke beste tratua bat. Baina guztia ez daiteke ajentzien bidez egin. Bertako gauzen berri eman behar du euskal egunkari batean. Horretarako ere jendea behar da.

—Ajentzia bakoitzak, zenbat diru eskatzen du?

—Horretaz ez dakit deus ere. Ni ez nago horretan sartua. Zertarako gezurra esan. Ajentziei ez ezik beste idazle eta kazetariei ere ordaindu behar zaie, ordea. Borondate hutsezko lanekin ezin daiteke egunkari bat egin. Igandeko euskal orria ateratzen hasi ginenean, garbi esan nion «La Voz de España»ko zuzendariari: «zerbait ematen ez bazaio idazleari, nik ez diot inori lanik eskatuko». Eta halaxe, 500 peztan ematen zaio bakoitzari.

—Idazleez aparte, maketagileren bat ere beharko duzue, noski?

—Egunkari gehienetan da maketagile bat, orrialde bakoitza ondo antola dezan. Egia esan, zenbait orrialde kazetariok geuk egiten dugu. Bakoitzak berari dagokion orria antolatuta ohi du, maketagilea ez bait da denera iristen.

—«Aritz» elkarteak, «Erria» egunka-

ria. Ortografiak zatigarri diren bi hitz aukeratu dituzue. «Herria» deitu aste-kari bat ere bada Ipar Euskal Herrian.

—Ez da nere kontua izan. Hori guztia erabakia eman zait neri. Ortografiatik nik ez dut inor baztertzen. Nere esku den igandeko euskal orrian H-dunak ere berdin hartuko nituzke. Ez da nere gustokoa, baina ni ez naiz itsu-itsuan horren aurka.

—Egunkari bat aurrera ateratzeko, idazkera guztitako jendea hartu beharko litzatekeela uste dut nik.

—Baita nik ere. Nere aldetik ez zaio inori aterik itxiko. Baina hori ez dut uste erabat zuzendariaren esku denik.

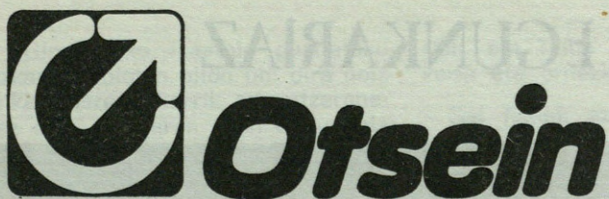
—Etorkizun ona ahal du euskal egunkari batek?

—Etorkizuna ez diot bat ere erosoak ikusten. Gipuzkoako erdal egunkariak Gipuzkoara mugatzen dira. Euskal egunkari bat Euskal Herri osora zabal daiteke. Bestalde, pentsaeraz ere oso mugatuak dira erdal egunkariak. Euskal egunkariak, ondo egiten baldin bada, sail haundiagoa har dezake. Baina halere neketsua ikusten diot etorkizuna. Ez gaitezke katalanekin konpara. Katalanez mintzo direnak euskaraz mintzo garenok baina askoz ere gehiago dira. Hizkuntza idatzia gehiago landu dute. Eta latinkume denez, ez ditu gureak dituen oztopoak.

—Egunkari batentzat ez ote da goizegi?

—Agian bai. Baina gure herriak behar du egunkari bat, gure herriari zor zaio euskal egunkari bat. Noizpait sartu behar zen putzuan. Hauxe izan daiteke, agian, une egokia. Nork daki? Dena den, neuk ere asko pentsatu dut balezkoa eman baino lehen. Orain arteko lantegia utzi eta etorkizuna ilun duen lantegi bat hartu behar dut. Bizitzeko ogi kozkor bat gero ere, han edo hemen, beti izango da, noski.

HERRIALDE

PENSATU ETA EKIN

Frigo tresnak - Ontziak garbitzekoak
Labadorak superantomatikak - Ur berogailuak
Lehor tresnak - Estufak

GIZON, EMAKUME ETA HAUR MOLLARRI JANTZITEGIA

Iñurritza

Zarautz

o y a l s. a.

Oyal eta eforru almazena

*Paregabekoak
Bikañenak*

GARIBAY, 4 - TELF. 414304

DONOSTIA

ETXEKO - ANDRE: IRAUN ARAZI ZURE
ARROPEI ONOKO JABOI ONEKIN:

JABON LAGARTO

Zure garbiketa makinaz egiten ba'dezu
ATOMIZADO LAGARTO — jabolak erabiliz beti
Eskuz ba'zabiltz, LAGARTO — jabolak bear dezue erosi!

JABON LAGARTO, garbiketarako jabol bakarra
Etxeko-andrearentzat neskamerik egokiena.

¡JABON LAGARTO!

ATEATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

Donosti-Aurrerki-Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azlak
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perla joan
etorriak

Baserriaren alde

IPAR EUSKAL HERRIA

BAIONAN BI MILA LANGILE KARRIKAN...

Maiatzaren hamairua, Frantses Estatu guztian, langileburrukaren eguna zen, C.G.T. eta C.F.D.T. sindikatoek hala erabakirik.

Baionan ere bi milako bat langile bildu da eta ordu pare batez karrika nagusienetan gainti kurri ibili suprefeturara joan aitzin. Etxe hontako gobernadoreari beren eskari-ageri bat heldu diote, eta, denak, zein beren lantegitara joan dira.

Mementoko eskaririk nagusienak hauexek dira. lanketari guztientzat lana, langilearen erosahala, biziaren garestiegi izatea, sindikale eskubidea, irakaskuntzaren berritzapena, eta beste.

PARTZUERGO LANARI LOTZEKO GERTU...

Partzuergo lana ez da hanbat praktikua ipar Euskal Herrian. Halere, esan daiteke hein bat ongi abiatua zai-gula. Hor dugu halabaina, COPELEC deitu partzuer-etxea edo kooperatiba. Urte bat hontan lanean ari dena, do-zena bat langilerekin.

Eta, orain, beste partzuer-etxe bat laster lanean hastekoa zaigu, Baionan hau ere. Sei langilerekin abiatuko da sortu berri berria zaigun kooperatiba hau. Ofizioa: etxe eta lantegietan telefonagailuen ezartzea. Itxura guztien arabera izanen dute lan. Hanbat hobe. Eta ahal bada, seieko taldea doala emendatuz.

BIARNOAN LANGILEAK SNPA-REKIN BERRIZ BURRUKAN

Ez du aspaldi esplikatuko genuela, he-men berean, zer gertatzen ari den SNPA deitu Akitaniako Petrola Konpainiaren eta Lakeko langileen artean.

Konpainiak nahi ditu bere egiturak berritu, esan nahi baita geroari begira bere interesak zaindu. Halabaina, Lakeko sofreak egunik ederrenak iragana-kiak ditu eta orain haren emaitza gain-beheiti abiatua da. Esan gabe doa, egitura aldatze horiek ez direla langile-riaren abantailetan eginen. Horra zer-gatik, zenbait denbora hontan, gero eta lanuzte edo oporraldi gogoragoak ari diren gertatzen konpainia horrek Laken enpleatzen dituen langileen ar-tean.

Hau idazte dugun tenorean, tirabira haunditan dabilta. Maiatzaren 16-ko

igandean nagusiak eta langileen ordezkariak mahai baten inguruan bildu dira, baina ez dira hitzarmen batetara iritxi edo heldu.

Zenbait lantegitan, uztapide guztiak geldiaraziak ditu zuzendaritzak, langileak lana-utzia duelakotz. Afera honek Bordele-Tolosarainoko eskualde osoko industria guti edo aski hunkitzen du, zeren SNPA-k lantegiei heltzen duen gasa edo lurratsa % 80-ez gutitu batie.

BAIONAKO FERIA-ERAKUSKETA: ekainaren 5-14era.

Baionako merkatariek bi urtetarik behin muntatzen dute Feria-Erakusketak haundi bat. Aldi oro gai berezi baten inguruan eratzen dute. Aurten hautatu duten gaia, arras oraingoan da, «bizitegia eta libertimenduak» hautatu dutenaz gain.

Hamar bat egunez, ekainaren bostetik hamalauera arte, izanen da bezar mugimendu Paulmy deitu plazan.

Aitzineko ferietan bezala, egunero izanen dira mintzaldiak. Baina aurten, itxura guztien arabera, ez dute euskal kulturari leku berezirik emanen feriatokian. Feriako hesien barnean zerbait muntatzeko orde, asmatua zuten kirolapentzean haundizki dantzari-egunaren muntatzea. Baina, bistan da, egun hau urtero Donibane Lohitzunen muntatzen baita, ez dute dantzarien ganik baimenik ukan. Eta, hortan gelditu dira. feriaren muntatzaileak. Gauza guti aski bide dute, biderditan gelditzeak.

DONAPAULEN ERE C.E.S. IKASTETXE BERRIA EGITEN ARI

Azkenean, Donapaulen ere hasi dira C.E.S. hizkiekin deitzen den ikastetxe baten egiten. Obralanak zenbait denbora hontan hasiak dira eta ederki badaramatzate aurrera. Heldu den iraileko bururatuak izanen dira.

Heldu den eskolurtearen hasieran bezar, bigarren mailako lehen saileko bostehunen bat haurrek estrenatu-ko dituzte beren ikasgela eta jostale-ku berriak.

KANBOKO URAK BERRIZ IREKIKO DITUTZE

Hemeretzigarren mendean bereziki aipatuak izan ziren Kanboko urak, errematismoen eta hatsartze nekeen

artatzeko. Bizkitartean, aspaldi hontan hetsirik zeuden arrazoin anitzen gatik. Azken urte hautan ordea, lekuko herri gizonek ideia guti edo aski bultzatu-rik, horra non berriz ur sendagarri ho-riek ireki beharrez hasi zaizkigun.

Artalekua gain gainetik berritu dute eta sobera luzatu gabe, Kanboko urak berriz irekiak izanen dira. Dударик ez da emeki emeki, urmainuen beharretan direnak berriz abiatuko direla artaleku hortara buruz eta eritegiak di-ren bezala, Kanbo herriarentzat izanen direla bizipide berri baten ekarle. Halabaina batzuen eritasuna besteen-tzat baita irabazpide eta bizipide.

KRISTO-REY-ko KOMANDO BAT BAIONAKO PRESONDEGIAN

Maiatz honen hamazazpian, frantses harmadunek eta aduanak Kristo Rey-ko komando bat preso altxatu du. Bost lagunetarik hiru dituzte arrastatu: bi gizon eta emazte bat.

Hauek zituzten bi autoetan, Andorra-ko numeroa zuten mercedes eta Renault 5 —etan, harmadunek kanoi se-gatuko harma bat, pistola multxo bat eta plazitika kartutxa andana bat aurkitu zituzten.

Nola auto horietarik bat Txomin Iturberen bizitegi aitzinean ikusi izana baitzen, gauza ageria da, zer lan motaren egitera etorriak ziren Baiona aldera. Aldia hontan ez zaiote baliatu eta agian frantses haurtegiak azken punduraino ikertuko eta juzkatuko du afera hau. Non ez den aitzineko afere-tan bezala, ixil eta mutu gelditzen!

ERREFUSIATUEN ALDEKO MITINA DONIBANE LOHITZUNEN...

Joan den ostirale arratsean egina izan da mitin-kantaldi bat «ile d'Yeu»-ra urrunduek eta Baionako presondegian dauden euskaldun errefusiatuen alde. Behar da jakin-frantses aministrazio-neak zuzen kontra eta frantses legea-ren kontra han dauzkala. Hau da Paris-ek Madrilerekin euskaldunen bizkar dituen harreman misterioetsuen frui-tua.

Esan behar dugu ordea, mitin-kantaldi hau eratu dutenek, gehixeago be-hatzen ahal zutela, ea egun eta ordu beretan beste kantaldirik ez ote zegoen itsasegi aldean. Eta behatu balute iku-siko zuten, Baiona Santa Kurutzeko Ikastolak kantaldi bat hilabete bat aitzinetik eraturik zuela. Benetan da-mugarri dira horrelako hutsegiteak!

GEXAN LANTZIRI

soraluze

Soraluzen hil hontan gauza zoragarri asko ezagutu dugu. Badirudi «loraillean» gauden ezkerro hauekin (lorrekin) elkartuta igaro ditugula aurreko egunak. Zerbait aipatzearren jarriko ditu «Plaentxiako» lantxo hauek:

- Hilaren 8an Kiski Miski eta Kaskamelon Pailasoak
- » 9an Mendizaleen Sari Bana-keta
- » 9/16ra Hitzaldiak Ikastolari Buruz
- » 16an Haurren VI Euskal Jaia eta Ikastola Berriaren Irikitzea
- » 22an Zahar Saridunen Eguna
- » 22an Araba Abesbatzaren Saioa
- » 23an Ahari Jokoa Etzozin Ikastolaren Alde
- » 26an Mikel Ugaldere Hitzaldia
- » 26an Bertsolariak

Eginkizun guzti hauek, eta barkatu zerbait ahaztutuen badut, SORALUZEKO AMETSA, SORALUZEKO KIROL, BAZKUNA, SORALUZEKO GAZTEDIA eta HERRI LAN, erakunde edo Elkar-teen prestatu dituzte.

Guziak dira txalogarriak baina nik zalantzarik gabe, IKASTOLAREN IRIKITZEA berezitu nuke. Ez noa orain aipatzera zer den eta zertarako den erakunde hau, lan hau. Nahikoa hitz egin dugu gauza honetaz. Egia esan oraindik ere, zoritxarrez, argitu behar ditugu pundu batzuk.

Oraingoan SORALUZEKO AMETSAK urreratu didan gutunaren berri eman-gu dut.

Honela dio:

«Irikita ia gure IKASTOLA BERRIA, soraluzetar guzien lanaren bidez (bai bertan, gure txokoan, bizi diran eta baita kanpotik bere «plaentxitar» iza- era ahaztutuz ez duteneri esker) bi-hotz bihotzez eskertzen eta estimatzen dugu laguntza hau.

Bestaldetik eta kontuan harturik orain arte gure lan honen (Ikastola-ren) bizitzan egin ditugun hutsak, bil- durrik gabe begiratzen dugu aurrera Soraluzeko herriak merezi duen eran- tzuna emango diogun itxaropenez, ho- nela gaur gure eskuetan dauden haur- txoak biharko egunean begira ahal de- zuten pozik eta eskerrak emanaz gaur atea zabaltzen dituen «lantegi» hau.

Bukatzeko eta Lorailleko amabost egun hauri bakarrik heldurik, nekez ahaztuko ditugun egun hauei, nahiko genuke aipatzea, lagundu diguten gu- ztiak, bere izardien bidez hitzaldiak, jaialdiak, taberna, Haurren VI Euskal Jaialdia, eta abar egin dituztenei.

Denoi. ESKERRIKASKO».

Jaunak! Honela betetzen dut agindu didatena. Laister izango gara elkarre- kin.

beasain

BATZARREAK

—Adierazia zegoenez, maiatzaren 10 eta 11an ospatu ziren Ama Birjinaren Jasokunde Parrokiako eliztarren batza- rreak. Zenbait lan eta galdekizuni eran- tzun zitzaionaren berri eman zen; Go- tzai Laguntzaile eta Artziprestak ere hitzegin zuten beren asmo eta ekin- tzei buruz eta azkenik, Batzorde bat eratu zen. Batzorde honetan, 3 apaiz, 8 eliz-mugimendutako eta batzarreak autatutako beste 12 sartu dira.

Hiru lantaldetan banaturik, lanean hasiak dirateke honez gero. Ikus deza- gun molde honek kristau bizitza bero- tzen duen ala ez. Batzarretan 120tik 150 erakoren bat bildu da. Parrokiak 6.000- 7.000 inguru biztanle harrapatzen ditu. Hau dugu egiazko egoera. Premia ba- dago beraz. Hemendik aurrera, urteo- ro izanen da Batzarrea. Bertan, urteko eginkizun eta kontuen berri adieraziko da eta Batzorde zati bat berrituko.

—Goiherriko Kultur Elkar-teen ere, maiatzaren 14an ospatu zuen aurtengo Batzarrea. Txit bizia izatea itxaro ba- zen ere (Guraso Elkar-teen aurrez an- tolatu zuten bilera zabal haren ondo- ren pentsa zitekeenez... —ikus V-16ko Z. A.—) zeharo bestalde izan dela ai- tortu behar. Urteko OROITZA irakurri zen erderaz eta euskeraz eta galdera labur batzuez, berehala amaitu zen.

Jendea ez zen gehiegi, 150-200 ingu- ru. Daturik latzenak hau dirateke: Gastuen % 80 bertan dihardutenen (Irakasle eta gainontzeko) soldatek da- ramatela, ikasle guttiegi dabilela ibil daitezkenentzat eta aurtengo ikastaro- an bertan, lehengo zorraz at, 1.200.000 pesetako zuloa ageri dela presupos- tuan.

Hau dena nola konpondu eta zuzen- du, ez dirudi inork garbi dakienik edo eta asmatu duenik (gaudaino eta pra- tikan, ze teoriak sopra daude). Itxaro dezagun norbaitek edo norbaitzuk as- matzea, eta iraunkor gerta dadiela as- makizuna.

pasai donibane

ADISKIDE BATI, AGUR!

Imanol Gaztelumendi, jaiotzez erren- teriarra baldin bazen ere, ezkontzaz sanjuandarra genuen. «Genuen» diogu, zeren Maiatzaren 16an hil bai zitzai- gun 44 urterekin.

Ikastolaren lehen urratsetatik mur- gildurik ibili izan garenok, ondo eza- gutzen genuen Imanol; izan ere, ba- tzordea osatzen zuenetako bat bait zen. Garai hartan, orain bezala, administra- zioz aparte, bakoitzak zekiena eta ahal zuena eskaini behar zion ikastolari: harotz eta igeltsero lana, eta holako. Eta eginkizun hauetan, han ikusi ge- nuen Imanol buru-belarri.

Beste aldetik, txistulari taldean, ata- bala jotzen zuen eta horregatik, bere meza-hiletan, herriko txistulari taldeak saio bat eskaini zion, azken agurra emanaz.

Euskalduna zen. Ikastolako giroan berak ereindako haziaren fruitua, jaso eta zabal dezagun, geure herrixka hau erabat euskaldundu arte.

Har bezate Geno bere emazteak eta lau seme-alabek, gure saminik beroe- na!

PERURUNTZ

Lerro hauek argitaratzerako, Felipe Uriarte mendizale- eskaladore herritar famatuak, Peruko «Cordillera Blanca-ko» bidean doakigu. Gazte hau, ez da lasai eta patxadan bizitzeko hoietakoa, horratio. Orain direla bi urte, Everest mendirutz abiatu zitzaigun, hiru hila- bete eginaz; iaz, Mali erresuman zen- bait hilabete pasa zuen eta oraingoan berri, hilabete t'erdirako, Perura, lau mendizale euskaldun lagun dituelarik. Ondo izan eta jarrai hortan!

tolosa

Eskola Arteko V-garren Haur-Antzer- ki Sariketan mahikoak bildurik, hau- xe erabakitzen dute:

1.—Erdaraz antzerkizun onenari, Izas- kungo Amaren Ikastetxekoei «La Tie- rra de Jauja» antzeztu dutela-ta.

2.—Euskaraz antzerkizun onenari, Jesusen Alaben Ikastetxekoei, «Eskola- ri Piper» antzeztu dutela-ta.

3.—Euskerazkoen sarian sartu ez dan Eskolapio Aiten Ikastetxekoei, «Perretxiko Jatea» antzeztu dutela-ta, sari berezia ematea.

4.—Mutiletan, antzezleri onenari, Eu- jenio Legarra Zabalar, «Catalina» per- sonajea egiteagatik.

5.—Neskatiletan, antzezleri onenari, Lierni Aiertzari, «Arlequin» personajea egiteagatik.

6.—14 eta 16 urte bitartekoentzat ja- rritako saria, hutsik gelditzen da. Bai- ñan mahikoek adierazten die eratzai- lei ez dezatela ahaztu Sortzez Garbia Ikastetxe-koak egin duten lan ixtimaga- rria «La Barca sin Pescador» antzer- kian.

durango

Elebitasuna ahotan, ezpainenetan, eta bihotzetan ere baietz diote, toki guztietan behar den lekuan izan ezik, gure eguneroko bizitzan, kalean, idazkietan, iragarkietan.

Durangoko Elkarateek zer egin dute bere egunean, Gerediaga Elkarteko alfabetatzekoek, bidali zieten gutunaz? Hizkuntzabitasuna etxetik hasteko eskatzen ziguten, besteri gauzak eskatzen hasi baino lehen.

Zenbaterainoko diren hitzak alferreko, hona hemen adibide batzuk:

TXORITXU ALAIK: Umeen Euskal Jaিরako, urtero herriko lantegi eta den-dei laguntza eske bidaltzen zieten gutuna bi hizkuntzetan zelarik, aurtan erdara hutsean bidali dute. Diruak balioko balu...

TABIRAKOK: urte barruko iragar-kiak erdara hutsean urte guztirako eginak zituztela eta aurtengoz pasa... baina Manolo Valerari (GB) egindako gorazarre partiduko iragarkiak, zer?

Eta **ALKARTASUNA** elkarteko pelotazaleek, zer?

Hizkuntzabitasunaren alde agertzeko prest dauden elkarateek, hirurok tarteko, kontua behar lukete izan horrelako orduetan, zeren heldu garen garaian ez da nahikoa horrelakoen alde hitzez agertzea, ekintzaz baizik.

Oihartzunik izango ez badu ere salatzeari ekingo diot hemendik aurrera, hobetuz joango garen itxaropenean.

Eta horrelakoetan ez bakarrik Elkarateak, moldiztegiak ere badute zer leporatu, askotan agertzen diren hutsu-neak heurenak baitira.

JAIK

Ekainaren 5ean eta 6an Umeen, Euskal Jaia egingo da Durangon. Beti bezala Txoritxu Alaik antolatuta, larunbat arratsaldean emango zaio hasiera danborradaz. Hurrengo egunean, Euskal Herriko umeen dantza taldeak etorriko zaizkigu herria alaitzen.

ALFABETATZEN

Udako ikastaldiño bat egingo da, herrian, Uztailen. Ikastaldiñoa alfabetatzekoek antolatuta, egunero ordu t'erdiz emango da, idazten eta irakurtzen ikasi nahi dutenentzat. Gerediagaren babesean, Euskaltzaindiak gomendatutako araudiei jarraituz eta Jesuiten ikastetxean izango da.

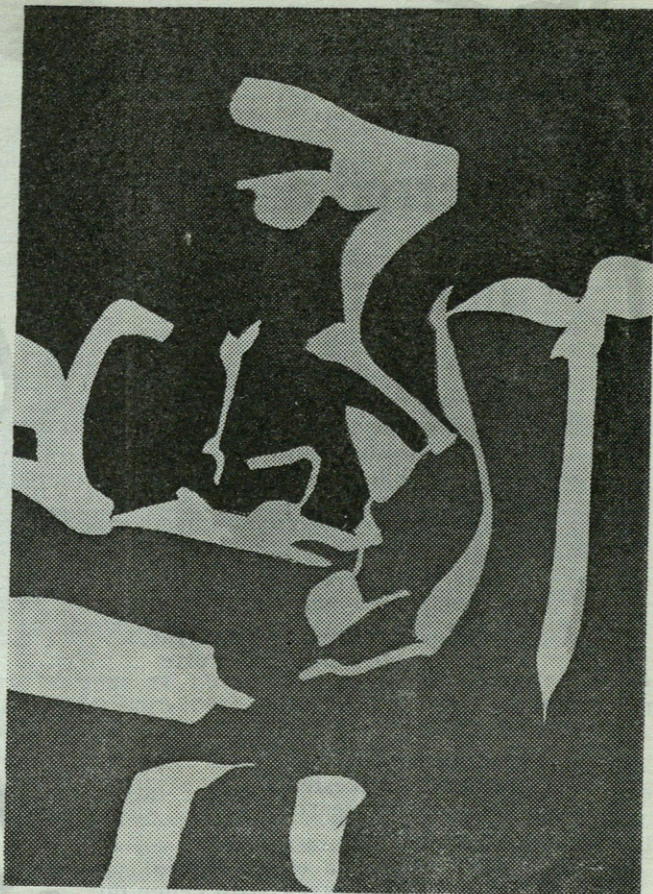
A T A U N

1976

Ekaina

Joxemiel Barandiaran,

hirugarren jakintzaldia

8 asteartez. «Ekonomiaren lehen urratsak». **ZEBERIO** eta **EIZMENDIK**.

9 asteazkenez. «Fueroen garaiko Industriegintza eta Ondorengoa». **SAN MARTIN** eta **IRIGOIENEK**.

10 ostegunez. «Estatuto eta Fueroen agerpena». **DAVANT**.

11 ostiralez. «Euskal Herriko Ekonomiaren Etorkizunaz». **MAHAI INGURUA**.

Lizundiaren zuzendaritzapean ondoko hauek ihardungo dute **EIZMENDI**, eta **EIZAGIRRE** alde batetik, eta **IABEN** eta **ZABALETA**, bestetik, hauk Nafar aldetik.

12 larunbatez. **JAIALDIA** —10etan— **ALTZANIPE ZELAIAN**.

—**MAITE IDIRIN**, berriz ere Hegoaldean.

—**PANTXO ETA PEIO** Iparraldekoak.

—**ANTTON ARANBURU** usurbildarra eta

—**Laja eta Iturbide** soinu-joleak.

—Ondoren, Erromeria izango da.

Oharra: Hitzaldiak 8terdietan Sangregorioko antzokian. Eta Jaialdia Sanmartingo Altzanipe zelaian 10etan.

Herrixka

lkaratua

Larri itxoiten du herrixkak
eta izuturik doa ur berrien billa.

Ur zaharrak beren bizi-lekuak
laister estaliko baititu,
samiñez biltzen dituzte etxabolak,
eta tristuraz josirik uzten
oihan, pentze eta eremu emankorrak.

Ibillaldia lehergarri gertatuko zaie,
zama astunak eramanaz
bizileku berri baten billa baitoaz.

Babesgabeak dira Lapondarrak,
indarrez bortxatzen baitituzte
tokiz aldatzera.

Erreka, ibai eta aintzirak
porlanezko hesi ikaragarriak izatera
hel litezke,
hegi batetik bestera
zabaltasun izugarrian.

Uholdea
dena estaliz eta estaliz doa,
haize bihozgogorrek xixtu egiten du.

Maitasun oinazetsua

Mendi mailloetan datzan
urki (1) okertuaren gisako
da nere bizitza,
zuhaitzaren gerria bezala
haizeek astindua.

Lur elurtuaren dizdiran
nahi nituzke mendi,
zabaldegi, bizilekuak ikusi.
Hori baita nik maite dudana
nere bizitza.

(1) urki = abedul.

Nere aberria

Agur, nere aberri!
bidexkak hestuek dira.
Gogotxar eta astunkiro
behar ditut neure haurtzaroko
leku maiteak utzi.
Nere mintzaira leun eta sutsuan
atzerritar hitzak nahastu ziren.
Oroitzen naiz
gure haurtzaroko jostaleku
ziren etxabolak
inguratzen zituen belaze xamurraz.

Ifar-Orkatzen lurraldea

Zauriturik daude ifar-orkatzen eremu
oihan eta mendixkak.

Asfalto bideek hildo itsusia
zabaltzen dute
artiko izoztuan.

Ifar-orkatzen goroldioa
babesten duten zuhaitzak
moztu egiten dituzte.

Ifar-orkatzen bidexkak deseginik daude

Ifar-orkatzek kiretsa usantzen dute
eta ezin dituzte ohizko bideak aurkitu.

Lapondar poeta baten negarra

Munduan zehar galduriko nazionalitate ttipi eta etni-minoritarien artean hor dago Laponia, Europaren Goi-Ifar aldean, Skandinaviatik gorago, Artiko aldera. Eremu zabal eta itzaltsuak dira, ohizko «mundu ezagunetik» baztertuak. Azken urte hauetan zenbait euskaldunek izan du haruntzko joera, espedizio eta bidaiak antolatutako izan baitira.

Lapondarren arazoa, giza-talde «bereziarena» da. Europa industrializatutik hurbil izaki, industriak sorturiko bizi-moldeen abantailik gabe ordea. Laponiak, Mendebale industrializatuaren barruan kokaturiko «hirugarren munduaren» zati bat izanik, bataren abantailak gozatu gabe bestearen alde txarrak sufritu behar ditu: bere aberastasun naturalen xahutzea batipat.

Horren aurka altxatako idazle eta poetarik izan da Laponian. Geure orrialdeetara dakargun PAULUS UTISI, adibidez.

Poeta horren aipamena, sueziar Alfred Berglund-gandik datorkigu. bai eta UTISI-ren poemak ere.

Orain bi urte inguru gure aldizkari hontan Alfred Berglund-en lan bat argitaratua izan zen, «Lapondarrak lehen eta orain» izenekoa. Orain, UTISI-ren poema batzuk igorri dizkigu, aipamen berezi batekin.

Interesarri izango direlakoan, eta Berglund jaunaren nahia betez, hona hemen aipamena eta poemak:

1974.urtearen azken aldera hiltako PAULUS UTISI, Lapondar poeta moderno bat zen; atzerrian ezaguturiko Lapondar poeta bakarra, ziur aski. Bere poesian, sueziar «teknokratek» Laponiako aberastasun naturalei buruz eramaniko neurrigabeko esplotazioaren aurka altxa zen. Ingel Utsi, Paulus poetaren alargunak, burruka hortan dirau, eta, era berean, Lapondar hizkuntzaren irakasle da, idazle trebe ere izanik.

XABIER LETE

EZTEN GORRIAK

Joxe M.ª ARANALDE

Hona hemen poeziako beste liburu-
xuka berri bat. Bigarrena badu hau
gure Gorka Trintxerpek. Leitzar idazle
gaztea ari zaigu bere fruituak ematen
Nafarroako lurretan. Horrelaxe gerta-
tu beharko du «Nekazaria» olerkian
dion harako esperantzazko igerkun
hura:

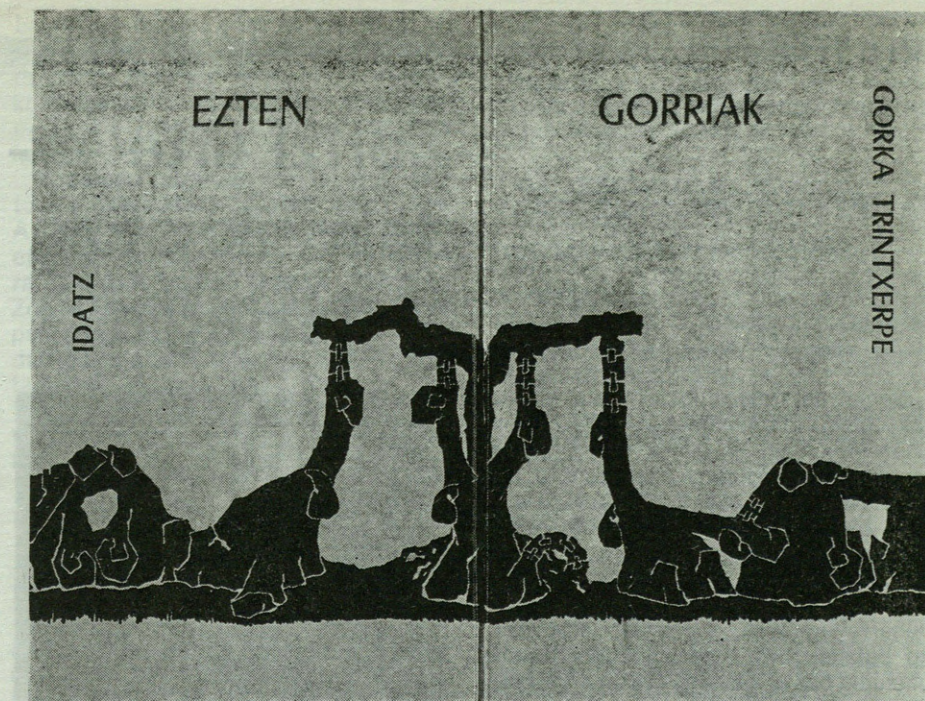
**«Bildurikan berriro / beren umeen
bitxiarra / landuko dute bizkorki / eta
hazi hortatik / sortuko da herria».**

Gorka Trintxerpe bezelakoek era-
man beharko dute Nafarroa bere nor-
tasun jatorrera.

Liburuak «Ezten gorriak» du izena.
Deitura berriz «Liburu pobre bat» eza-
rri dio egileak. Ez da egia, beraz, ume
txarrik ez dela guraso batentzat. Gorka
Trintxerperi ez dirudiot eder eta on
bere haur berria. Hala ere ez dut uste
inor, norrahi dela ere, berea duela esa-
ten lotsa litekenik.

Zer da olerki-xorta hau? Nik nerea
esango dizut, irakurle, eta zuk zurea
esan ahal izateko, irakur zazu eta ia
biok bat jotzen dugun.

Liburuari hari bat aurkitzekotan, gu-
re Herria jarriko nioke nik hari. Ha-
rako «Latinez du kantatu gure herriak»
hartatik hasi eta «okabilak hertsu di-
ra» delakoa bitartean, gure herriaren
kondaira dago. Eta zuk badakizu, ira-
kurle, gure herriaren kondaira ez dela
egunargizkoa bakarrik izan. Ez dela
bide ezagunetan barna bakarrik ibili.
Gure inguruko gizarteek onartu ez du-
ten eta ezin duten bide berriak ere
urratu dituela. Hargatik nik diodan ha-
ri hori arkitzerakoan, alegiazko aztar-
na askori behatu beharko diozu, eta
zenbait alditan zure irudimeneko eta
adimeneko begiak zerbait nekatuak
sumatzea ez harritu. Poesia ere ez
bait dezake gure herriak egin ohizko

moldetan bakarrik, burruka egin ez
dezakeen bezalaxe. Gure herrigintza
gure inguruak baldintzatua dago. Poe-
sigintza ere bai, beraz.

Baina ez duzu alegiakieriarik arkitu-
ko Gorkaren olerkietan. Metaforak eta
konparazioak laxterrak ditu gure lei-
tzarrak. Ez da bakoitzaren kontempla-
ziotan ibiltzen. Olerki osoaren kontex-
toan ezartzen du bakoitza eta olerkia-
ren joanaren zerbitzuan. Ez du narzi-
sismorik. Ez du zenbaitek bezela be-
hartzten konparaziorik eta beste erre-
torika-motarik. Zenbait hari batera da-
rabilzkienean ere, ez ditu nahasten,
bakoitzaren bidea garbi gelditzen da,
«igandea» deitu olerkiko zati hontan
bezala:

**«Sugeak inguraturik / besoak soina-
ri loturik / sugezko eraztuna lepoan /
eta atzetik aurrera itzulirik / bere bu-
ru txiki zapalez / musuan hozka».**

Ikusten duzunez, ez ditu ideak na-
hasi eta ez da bera nahasi. Argi dau-
de bakoitza dijoaneko zirrikuak. Inoiz
—gutxitan— sumatzen zaizkio, bai, ha-
lako konparazio nabarmen batzuk,
ohizko direnak urratuz ere bai, hona-
ko hontan bezala:

**«Gaztanberaren bihotzean... haltza-
ren ezurrari...».**

Baina holakorik gutxi du.

Kopla zaharren tajua ere hartzen
zaie tarteka Gorkaren olerkiei. Kopla
zahar modura hasten ditu askotan edo
tarteka olerkiak, harako «Osteguna»
deitu hura bezela:

**«Ez du / edozein zulo egilek / urre
mehatza topatzen! / Ez da / nahi duen
gutzirik / aberasten».**

Ez da bakarra, noski, hortan gure
olerkarietan. Askok jo du hortara, eta
ez gutxi egokitasunez, nahiz zaharre-

tan, nahiz gazteetan. Gure olerki-era
berriaren aitzindari den Arestik badu
egoki asmatutako kopla-modukorik.

Nolabait erabateko iritzia emateko,
olerkari egokia eta aberatsa dela
esango nuke gure Gorka Trintxerpe.
Badu grazizko ateraldirik, honako hau
bezela:

**«Euskeraz ordea euskeraz izan da
bizi / bizi ote? / bizi ala hil? / hilek
ez dute eulirik ahotik bialtzen».**

Ez omen den gure Herriak eman
izan dituen astinaldiak adierazteko zer
esaera egokiagorik? Ez da ere aldre-
besa bere burua agure zahar bati di-
ruaren truke saldu dion bere maiteari
esaten dion hura:

**«Poema honen hariak / gogoeraz le-
zaizuke / argazki hartan mototxak ze-
nituela / ez besteren kalparrezko /
tontor aize-putzak!».**

Arkituko dio ere zorroztasunik ira-
kurleak. Ikus «Jainkoa delako horri»
izeneko poesian dion hau:

**«Baldin bahaiz, ona haiz / mundua
hobeagotzen doakelako / baina ez bal-
din bahaiz ere / hola zoak».**

Badu era guztiko egokitasunik. Be-
raz, segi dezala hortik.

Eta bukatzeko, nik eredutzat Gorka-
ren poesiaren bat jartzekotan —bes-
teak baino hobeak direnik esan ga-
be—, bi hauek hartuko nituzke: «Il
kapituloaren haserakoa» eta lehen ai-
tatu dugun «Jainkoa delako horri». Bi-
garren hau, guzizko errespetoz egian
egotez gainera, guzizko egokitasunez
egina dagoela esango nuke.

Eta hontan bukatzen dut. Bada ez
bada ere esan behar dut Gorka Trin-
txerpe izen-orde bikoitz bat besterik
ez dela. Gure idazlearen etxeko izen-
deiturak Patxi Zabaleta dira. Aurrera,
Patxi. Bejondaizula?

Zortzi urte arteko ikastola hiztegia

Segur da irakaskuntza duela euskarak landu beharreneko saila, gaur. Edozeinek daki ikastolek azken urteotan hazitze miragarri bat ezagutu dutela. Nola edo hala bidea urratu behar zen eta eskolan irakatsi behar diren zerentzat euskal hitz egokiak bilatu beharrean gertatu dira. Saiok egin behar izan dira, haztamuka ibili beharra egon da, gauza bat izendatzeko batzuek hitz batera jo dute, beste batzuek beste batera, eta abar. Ez da bat ere harritzekoa.

Hortik letorkeen nahaspila nolabait erremediatzen laguntzeko, Euskaltzaindiak Ikastola Hiztegi hau eratu nahi izan du.

Ez da Hiztegi osoa, noski. Badu muga bat jakina, izenean berean salatzen dena: *Zortzi urte arteko Ikastola Hiztegia*. Horrek esan nahi du beheko mailari dagokiona dela xoilki.

Hitz bat esan beharra dago Hiztegia egiteko erabili den lan prozeduraz.

Euskaltzaindiak batzordeen bidez egiten ditu hunelako lanak. Donostiako Ordezkaritzako jaunek hartu zuten beren gain hiztegiaren antolaketa. Zilegi izan bekiz jaun hoi izenak, berei eskerrak emateko, hemen agertzea: Aingeru Irigarai, Karlos Santamaria, J. M. Zumalabe, Salbador Garmendia.

Baina jaun hoiak bazekiten hunelako lana taxuz burutzeko azterketa eta galdeketa xehe eta nekagarri asko egin behar zirela: orain baino lehen sail huntan erabili diren hitzak bildu, hartako bibliografia ezagutu, hizkuntza kontuan trebe diren jaunei galdetu, haiek bidalitako erantzunak jaso eta aztertu, eta abar. Ikerketa luzeak egin behar izan dira, beraz.

Hoge eta hamabost aholkulari eskatu zaie iritzia hitz hoietaz denetaz. Eta hitz zerrenda bakoitzaren hiru bialketa egin izan dira. Lehenbizian erdal hitzena, aholkulari bakoitzak berak nahiago lukeen euskal ordezkoa jar zezan. Erantzunak jaso ondoren, Donostiako Ordezkaritzako jaunek beren hauta egiten zuten, eta orduan bigarren bialketa egiten zen, hauta horri buruz aholkulariek beren iritzia eman zezaten. Iritzi hoiak jaso eta aztertu ondoren, Ordezkaritzako jaunek lehenbizian hautatutako hitza finkatu edo eta aldatu egiten zuten. Orduan hirugarren bialketa egiten zen, baina hau euskaltzain osoei bakarrik, hoiaren oharak jasotzeko epea ipiniaz. Oharrak

gabeko hitza, beste gabe, onartutzat ematen zen. Hauzipean ziren hitzak, berriz, bana-banaka euskaltzain osoen bilkura berezian aztertzen eta epaitzen ziren. Hauek izan dira, labur esanik, hiztegi hau antolatzeke erabili diren atzera-aurrerak. Kontsulta asko, iritzi eskatze asko, posta bidez bidali beharreko hitz zerrenda asko. Eta huntan Maria Pilar Lasarteren izena aipatu beharra dago, zeren hark hartu bait du beregain bulego arazo guzti hoi erantzutea.

Ongi eta gehiegi ere badakigu lan hauek ez direla sekulan guztion gustora egiten, batez ere hitzei buruz gure artean hainbeste iritzi dagoelarik. Badakigu hiztegi hune badiuela bere itzalak eta hitz diskutigarriak. Gaur gauden egoeran ez dut uste, gainera, eremu huntan lan oso-osokoak eta egin-eginekoak inork eskaini ditzakeenik. Euskaltzaindiak, gaurko premia gorria ikusiz, nahiago izan du lagungarri eta gidari on bat izan daitekeen tresna hau eskeini, oso-osokoa eta guztiz konplutua izan daitekeen hiztegiaren begira egon baino.

Euskaltzaindiak onartua da, bada, Hiztegi hau. Horrek ez du esan nahi, ordea, zenbaitetan, denboraz hitz egokiagorik aurkitzea gertatuko ez denik. Atea beti zabalik gelditzen da, bada. Gehiago oraindik: Euskaltzaindiaren

gogoia da inork bere ustez hitz egokiagorik baduela uste duenean, jakin araz diezaiola, eta baliteke hurrengo agertaldian hitz hori kontuan hartua izatea. Gizonaren lanak hobe daitezkeenak eta hobe beharrekoak dira beti ere.

Eskerrak eman beharrean naiz, azkenik, hiztegitxo hunen langintzan parte hartu duten guztiei. Ez ditut bana-banaka aipatzen, izen lerrokada luze-egia aterako litzatekeelako, eta izen bat baino gehiago ahanztiko dudana beldurrez. Luis Mitxelenaren izena aipatu beharra dut haatik, Euskaltzaindiko batzarreak berak haren esku utzi bait zuen, dudazko zenbait puntutan, azken epaia ematea, eta hala egin ere da.

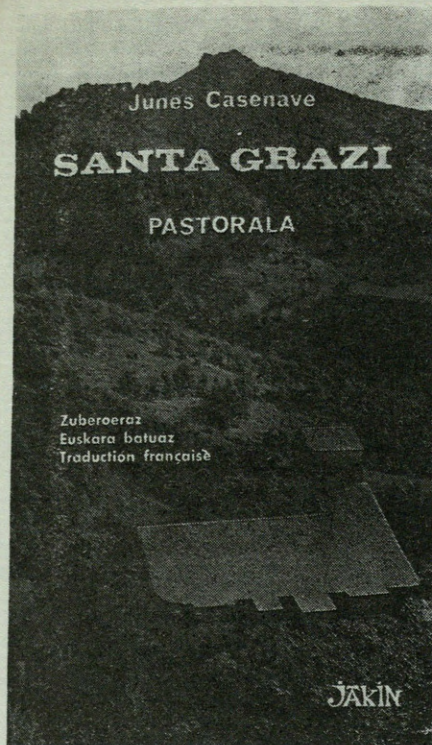
Ikastoletan lanean dabiltzanei gogorik onenaz Hiztegi hau eskeintzen die, bada, Euskaltzaindiak.

Fr. LUIS VILLASANTE
euskaltzainburuak

OHARRA:

Lan hau aurrera eramaten lagundu dutenak hauek dira:

Jesus Altuna
Francisco Altuna
Jose Luis Alvarez
Luis Alberto Aramberri
Serafin Basauri
Xabier Diharce
Gregoire Eppherre
Eusebio Erkiaga
Eñaut Etchamendi
Jose M.ª Etxaburu
Ignacio Goikoetxea (Gaztelu)
Jean Haritschelhar
Damaso Intza
Alfonso Irigoyen
Xabier Kintana
Pierre Lafitte
P. Larrañaga
Jose Luis Lizundia
Santiago Onandia
Josu Oregi
Dominique Peillen
Andoni Sagarna
Juan San Martin
Ibon Sarasola
Jose M.ª Satrustegi
J. F. Setien
Martin Ugalde
Luis Villasante
Ambrosio Zatarain
Agustin Zubikaray

Santa Grazi pastoralala

Euskal antzerkirik zaharren eta bereziena dugu «pastoral». Latinezko «pastor» hitzari jarraiki artzaiekiko gauzei deitu ohi zitzairen honela erromatarren garaian. Geroxeago eliz-gizonen lanei deitu izan zaie honela. Artzai eta baserritarren bizimodua aipatuz idazten zenari ere hala deitzen zitzaion garai batean.

Halere zuberotarren pastoralak beste zerbait ditugu. «Gaizkiaren eta ongiaren arteko gudua da pastoralala, funtsean Jainkoaren eta Deabruaren artekoa» dio Lafitte jaunak. «Errega, erregina, jaun eta andere handi, aintzindari, aita-saindu, apezpiku, mezu-lari, nagusi eta sehi, langile, laborari, artzain, jakintsu, aztzi, ohoin, jende hiltzale, preso-zain, zigorkari, eskale» eta abar agertzen dira.

Liburu sailduetatik, Sainduen bizitzatik eta literatura zaharretik atera ohi dituzte pastoralak.

Junes Casenave-k herri bat hartu du gaitzat: Santa Grazi, hain zuzen ere. Urdaix zuen lehen bere izena herri horrek.

«Toki zabal patartsua, dena hosin, arroka eta erreka, hiru muga joiten dituen: Biarno, Arragoia eta Nafarroa. Gaineratik Xiberotik arras desegune delarik, ez da harritzeko horko jendea ere poxi bat apartekoa baita, bai askaz, bai jitez, bai euskalkiz», dio Lafittek aintzin-solasean.

Pastoral honek ez digu Santa Grazi herriaren kondaira zaharra bakarrik ematen, oraingo bizitza zertan den eta gerokoa nolakoa beharko lukeen adierazten digu.

«Berrogei-ta-zenbait antzezleri elgarhizketan ari dira, adi-arazi beharrez herrian non zer den onik, edo hobetu

beharrik; bazter ederrak goستن dira, ba eta gune lanjerosak aitorzen; erraiten zaizkigu uhaitzen, ihiziaren, kontrabandaren abantaila eta atseginak; ez haatik ixiltzen makurrak eta atsekabeak».

Zuberoko hizkeran eman digu pastoral hau Junes Casenave-k. Joxe A. Adurizek ipini du euskara batuaren eta Oier Idartek itzuli du frantsesera. Lafittek, aldiz, antzerki zaharren, Zuberoko pastoralen eta Santa Grazi pastoral honen xehetasunak ematen dizkigu aintzin-solasean. JAKIN argitaldaria argitara eman du.

Lehen aurkezpena eta emanaldia zutailaren 11an izango da, arratsaldeko hiruretan, Santagraziko herrian.

**Agurrik haundienak zuei,
guregana etorri ikusleoi.
Eta, bereziki, eskerrak
Santagraziko guztioi.**

Agurra egin ondoan Herriaren lehen eta oraina, larrialdi eta itxaropenak, atsegin-atsekabeak, alderdi on eta txarrak, bizi-nahia eta ezin-bizia kantatuko dizkigute garaztarrek egun horretan.

**Orain dakiola bakoitza
lot bere sorlekuari;
eta arretaz begira
bere Euskal Herriari.**

Mezu eta aholku horrekin bidaliko gaituzte etxera.

Udako Euskal Ikastaldiak Arrasaten

NON: Teknik Ikastegian

NOIZ: Uztailaren 1etik 14era.
Goizeko 9,30 etatik - 13,30 arte
Arratsaldeko 15,30 etatik - 18,30 arte

Oharra: larunbat eta igandeetan ez da ikasketarik izango.

IRAKASLEAK: J. R. Etxeberria, X. Kintana, X. Mendiguren, J. R. Ayastuy.

MATRIKULA: helbide honeta eman ize-nak: OIM Idiomas. E.P.P. Mondragon. Tfno. 791445.
Epea, ekainaren 15ean bukatuko da.

A) IKASTALDIA: EUSKARA ITZULTZEN IKASI NAHI DUTENENTZAT.
(teoriazkoa eta praktikazkoa).

Gaiak:

—Euskararen sakonketa: gramatikako zenbait arazo, Euskara batuaren azken lorpenak.

—Itzulpen mota eta teknika desberdinak.

—Eredu batzuen azterketa (Leizarraga, Axular, Orixe eta gaurkoak).

—Itzulpen mailakatuak (Ariketa).

Textua: «Hizkuntz-ariketak» liburua; derriorezkoa ikastaldirako.

Oharra: Euskaltzaindiaren titulua ukanik, euskara aski ongi ezagutzen dutenentzat, bereziki, prestatua da.

B) IKASTALDIA: EUSKAL IRAKASLE IZAN NAHI DUTENENTZAT.

(teoriazkoa eta praktikazkoa).

Gaiak:

—Euskararen sokonketa: deklinabidea, Aditza, Atzizkiak, Sintaxia, analisia morfo-sintaktikoa.

—Euskararen irakaskuntz metodologia (Euskalduntzen I, II, III eta Alfabetazten I).

—Euskal Literatura (Euskaltzaindiaren programakuntza).

Textua: «Hizkuntz-Ariketak» liburua derriorezkoa ikastaldirako.

Oharra: Euskaltzaindiaren D irakasle titulua lortu nahi dutenentzat eta euskara eta metodologia hobetu nahi dutenentzat bereziki prestatua da.

C) IKASTALDIA: EUSKARAZ HITZ EGITEN IKASI DUTENENTZAT.

Gaiak:

—«Euskalduntzen» III-koak.

—Deklinabidea eta aditzari buruzko ariketa bereziak.

—Elkar hizketa.

Textua: «Euskalduntzen» III, derriorezkoa ikastaldirako.

Oharra: «Euskalduntzen» I eta II ikasirik, hitz egiteko erraztasuna lortu nahi dutenentzat bereziki prestatua da.

Kantaldi eguna, Donibane Lohitzunen

Maiatzaren 29an, **Jatorki** abesbatzak kantaldia gaueko 9etan Donibane Lohitzungo elizan.

Maiatzaren 30ean:

11etan, herri-meza, Jatorki abesbatzak lagundurik.

Arratsaldeko, 4,30etan, **Kantaldia**

Manex Pagola
Maite Idirin
Pottorroak
Hondarra
Peio eta Pantxoa
Etxamendi-Larralde
Etxahun taldea
Laberie
Zuberoko taldea

Gaueko 9,30etan, **dantz**a, AKELA-RRE taldearen soinu.

VI margo eta maerazk

lehiaketa haurrentzat

Tolosan

Ekainaren 5ean izango da, Tolosan bizi edo ikasten duten 6tik 14 urte bitarteko haurrentzat.

Parte hartu nahi dutenek beren ikas-tetxeetara joan behar dute goizeko 9,30etarako. Lehiaketa 10etan hasiko da eta 1,30etan bukatuko.

Hiru talde egingo dira:

Lehenengoa: 6-8 urtetakoak.

Bigarrena: 9-11 urtetakoak.

Hirugarrena: 12-14 urtetakoak.

IZADIAZ SARIA

Idazlanari izakiaren margoa edo marrazkia ipini behar zaio. «Centro de iniciativas turísticas». Tolosa. Calle San Juan, s/n. deitu helbidera bidali behar dira lanak, ekainaren 14erako.

9tik 14 urte bitarteko gaztetxoentzat da lehiaketa hau. Euskaraz eta erdaraz egin behar dira lanak.

BERTSO SAIOA

Donostiako hauzo-elkartek antolatutik bertso saioa da *Euskal Unibertsitateaz* maiatzaren 29an, arratsaldeko 8etan, San Telmo Abadian.

Narbaiza, Mattin, Amuritza, eta Atola dira kantatzekoak.

Auntxa eta Egurbide trikitilariak ere egingo dute beren saioa.

Baionak euskal irratia

Baionako irratilariak, noizbait bada noizbait, burrukabidean abiatu zaizkigu. Hona beren zuzendaritzari apirilaren hamabostean bidali zioten gutuna, honen ganik erantzunik ez ikustearekin, kasetei zabaldu dietena.

«Zuzendari jauna, hemen izenpetzen dugun eta Baionako FR3 irrategiko euskarazko emankizunen antolatzaile garenok, ikusiz orain dugun antena-denbora, erran nahi baita: bost minutu egunero (12k15-12k20) eta ordu erdi bat igandero (9k30-10k) irratan, ordu laurden bat telebistan hilabetean bi aldiz, ez dela azken urte hautan aldatu eta ez duela gehiago entzulegoak eskatzen duenari ihardesten, FR3-ko zuzendaritzari eskatzen diogu gure eskari hauei alde onez ihardets diezaien:

—Irratiarentzat: egunero ordu erdi-ko emankizuna eta ordu osokoa igandetan.

—Telebistarentzat: astero 26 minutuko emankizuna.

Zure erantzunaren zain egonez eta pentsatuz gure eskari honi kasu egi-

nen diozula, onar zazu, Zuzendari jauna, gure agurra».

Ondotik datoz izen-deitura hauek: Gexan Alfaro, Maite Barnetche, Ramuntcho Camblong, Jean Baptiste Dirassar, Jacques Etcheverry eta Pierre Narbaitz.

Gripeari

— I —

Griperi nai nioke
bertso batzuk bota,
gaitz txar onek nerekin
artu duen seta;
egun gutxitan utzi
ni erabat jota,
nere baimenik gabe
indarrak salduta.

— II —

Otz ikara da zure
lenengo abisua,
gero gorputz guziak
artutzen du sua;
berdin da gazte, aurtxo
edo gurasua,
antz ematen erreza
da zure gaixua.

— III —

Gripe onek eman dit
paliza galanta,
kallentura nabille
ni ezin lagata;
egun gutxian au da
gizonaren planta,
anka luzatzekore
ez det asko falta.

— IV —

Len pozik zebillena
tristetu ta auldu,
apetitu guziak
zure kulpaz galdu;
etxetik ezin zaitut
iñola bialdu,
kosta prezioetan
nai zinduzket saldu.

— V —

Miñik gabe ematen
dakizu zigorra,
gorputzari emanaz
paliza gogorra;
txurikerian etxera
datorren lapurra,
luzaro eukitzeko
apopillo txarra.

— VI —

Ez naiz bela aztuko
aurtengo apirilaz,
bapo osatua naiz
bizarrez ta illez;
larri ibilli arren
oraindikan il ez,
indartzen asiko naiz
ollo zarrak illez.

— VII —

Zein dan galdez etzera
zu aurrez ibiltzen,
sasoi ederrekoak
dakizu umiltzen;
saiatzen zera nunbait
gorputza miatzen,
badakizu lekuri
aulenak billatzen.

— VIII —

Utzi dizkit eztula
eta katarrua,
nerea ez da izan
gauz orren errua;
pastillatan artuak
ia lau arrua,
alare kanpora'ña
egin dit barrua.

— IX —

Beste bat jarduten zait
banderillak jartzen,
ipurmasailan ez det
atsegiñik artzen;
alare gaitza ez digu
oso menderatzen,
ez ote gera ariko
gripe toriatzen?

— X —

Oitik atera gabe
egin det astea,
noizpait pentsatu nuen
jeikitzen astea;
pausaje mantsoa ta
begije tristea,
kosta zitzaidan berriz
oñez ikastea.

— XI —

Lengo indarrarekin
ez negoen pio,
aspaldian ez dira
nik nai ainbat io;
bitaminak artutzen
ari naiz propio,
Endañetari bota
nairik desapio.

— XII —

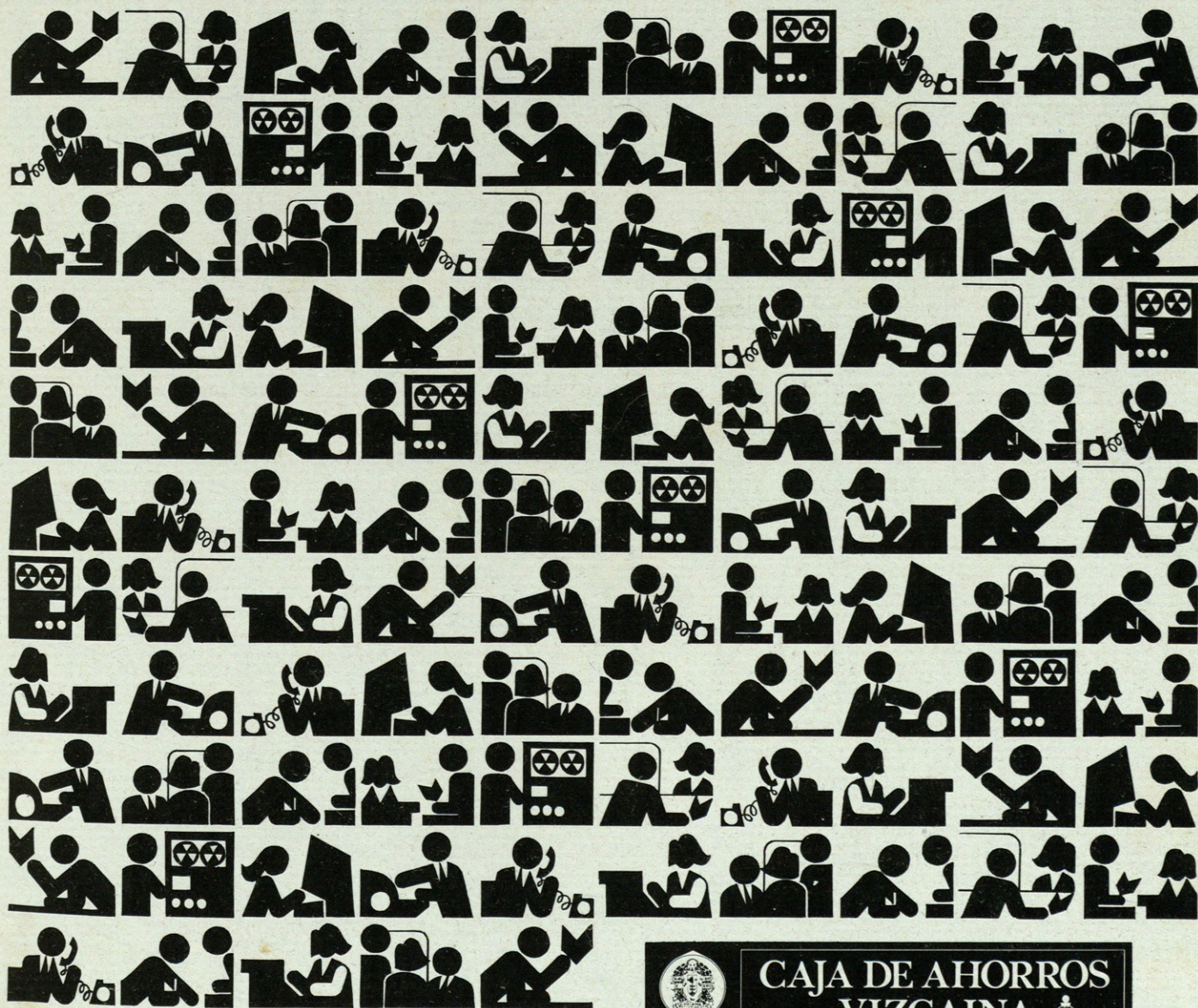
Arri zarrakin ez naiz
gaizki baliatzen,
eserita gañean
egon deskantsatzen;
Endañetakin ez naiz
batere piatzen,
jokatuko nioke
mantso ibillitzen.

ETXALUZE

Jadanik

**150 bulego ditugu prest zuretzat
eta, gainera, 50 zerbitzu ezberdin
baino gehiago; guztiok zuri
eskaintzeko.**

**Baina, hala ere, gehiago jaso nahi ditugu
Eta lortuko ditugu.**

**CAJA DE AHORROS
VIZCAINA**

Hemen irabazi guztiak zuretzat dira

**LURRAREN EMAITZAK!
LURRAREN OSASUNA!**